

VERSLAG

Commissie Algemeen Bestuur kaderbrief

Corsanummer: BV23.0069

Datum vergadering : 21 juni 2023

Aanwezig in de raadszaal:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Don van Doorn, Johan Philippens, Terry Duivesteijn, Jean-Paul Meuldijk
WIJ Lansingerland : Mark Bik, Ton Jansen, Jan Jumelet, Bianca Boonstra
CDA : Jan Willem van den Beukel, Job Halkes, Charles van Harn, Wouter de Ruiter
VVD : Matthijs Machielse, Ed van Santen, Marloes Draak, Christiaan Toussaint
D66 : Brecht Weerheim, Ronald van der Stad, Ineke den Heijer
CU : Kees Willen Markus, Paul Lieverse, Arjen Hofman
GroenLinks : Marko Ruijtenberg, Manon van Splunter
PvdA : Hamid Azzouzi, Nanno Scheringa, Sonnie Biharie

Wethouders : Simon Fortuyn, Leon Hoek, Michiel Muis, Titia Cnossen

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Lianne van den Houten

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 17.00 uur: Goedemiddag, ik open de vergadering van de gezamenlijke commissievergadering van de gemeente Lansingerland. Het is vandaag 21 juni. Mede namens de commissiegriffier welkom inwoners thuis kijkend naar de webcast, welkom toehoorders op de publieke tribune, welkom wethouders en welkom medewerkers van de gemeente Lansingerland en natuurlijk u, commissieleden, van harte welkom op deze vergadering. Ik zie dat 8 van de 9 fracties aanwezig zijn. De burgemeester is vandaag afwezig vanwege verplichtingen elders. Wethouder Cnossen heeft ook verplichtingen elders, maar die is iets later. Vandaag geeft u uw oordeel over de kaderbrief 2024, de zomerrapportage 2023. In het presidium is afgesproken dat voor de kaderbrief per fractie maximaal 17 minuten beschikbaar is. Dat is het totaal van de eerste en tweede termijn en de interrupties. Ook is afgesproken dat de eerste termijn maximaal 10 minuten zal duren. Als u nog 1 minuut op de klok heeft staan, dan zal ik u daar even aan helpen herinneren. Na de eerste termijn wordt er een uur geschorst voor het avondeten. Dan zijn we terug voor de beantwoording eerste termijn van het college en verdere afhandeling van de kaderbrief. Dan gaan we na de zomerrapportage, daar is per fractie maximaal 6 minuten beschikbaar, ook inclusief eerste en tweede termijn en interrupties. Tot slot, als u denkt dat de medewerkers van de griffie blijkbaar niet tot 10 kunnen tellen, moet ik u aangeven dat dat niet het geval is. In de agenda ontbreken de agendapunten 3, 7, 8 en 9, omdat die agendapunten in het format van de reguliere agenda staan en nu dus niet zijn ingevuld. Vandaar dat we van agendapunt 6.b overspringen naar 10. Voor u in verwarring bent, kan ik het later nog een keer uitleggen. Er zitten geen geheime bedoelingen achter dat geheel.

2. Insprekers

De voorzitter: Insprekers hebben zich niet aangemeld.

3. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Is de agenda akkoord? Dat is het geval, dan hebben we die vastgesteld.

4. Bespreekpunten:

De voorzitter: Er zijn geen bespreekpunten geagendeerd.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Kaderbrief 2024 - 2027

De voorzitter: De kaderbrief is de opmaat naar het opstellen van de begroting 2024. Wat geven de fracties vandaag aan het college mee voor de opstelling van de begroting, die door de gemeenteraad in oktober in beeldvormende en oordeelsvormende vergadering wordt besproken en op 2 november in de raad ter besluitvorming zal worden behandeld. In het presidium is ook afgesproken dat de volgorde van sprekers op basis van fractiegrootte is wat betreft deze kadernota.

De heer Van Doorn, L3B: Ik heb 10 minuten om een gat van € 4 tot € 10 mln te dichten, dus ik zal geen tijd verliezen. Daarbij heb ik ook geen zicht op de kosten en baten van ons beleid, dus ik hoop dat we dat goed voor elkaar krijgen. Daarmee schets ik wel een heel lastige positie voor deze raad om toch richting te geven, terwijl er nog heel veel getallen en cijfers ontbreken en zicht daarop. Neemt niet weg dat wij wel ons afwegingskader met jullie kunnen delen en daarmee richting geven uiteindelijk en de consequenties van het afwegingskader van ons en de uitgangspunten. Allereerst wordt er gevraagd: instemmen met het proces. Het feit dat we al flink op weg zijn en ik net een context schets waarbinnen we opereren, geeft weinig ruimte om een ander proces met elkaar in te richten, wat dat betreft akkoord natuurlijk. Maar we willen wel nadrukkelijk aandacht vragen voor het tijdig leveren van updates en niet aan het eind van het hele proces, maar dat we echt de komende periode na het reces stap voor stap alle ontwikkelingen met elkaar doorleven en ook tijdig daarop onze standpunten kunnen innemen. De problematiek, ik schetste het al, een flink gat in de begroting, naar ons oordeel is een dergelijk gat niet meer te dichten zonder actieve steun vanuit provincie en rijk, temeer omdat zij daar toch ook een behoorlijk aandeel in hebben in het creëren van onze problematiek. Wat ons betreft wordt dat één van de tonen die wij aanslaan vanavond, want wij achten beide mede verantwoordelijk en dat willen we ook terugzien in de opstelling ten opzichte van voorstellen die wij indienen. Ik ben toch nieuwsgierig hoe de raad hier naar kijkt en hoe het college daar invulling aan wil geven, want maar blijven roepen dat we het allemaal zelf gaan oplossen, daar geloven wij niet in, dit kan niet zonder steun. Dan komen we bij de oplossingsrichtingen zelf. Het inhoudelijk kader, werd al geschetst, eerder dat het nog ontbrak, maar voor ons is vanuit de inhoud leiden het coalitieakkoord. Daar staat ook nog ambitie in. Ik noemde net een tekort, maar als coalitie en raad hebben we bij meerderheid ook nog een ambitie met elkaar op de inhoud en dat willen wij nog wel terugzien. Dat betekent dat dat meegenomen moet worden straks bij de uitwerkingen. Wat ons betreft werken we alleen nog maar met gedekte cheques. Dat betekent dat we de aangenomen motie 'geen geld, geen Zwitsers' een slag verder willen laten brengen, om echt inzichtelijk te maken: wat moeten wij doen, wat is de cheque die mee komt, wat betekent dat voor de uitvoering, waar zitten overschotten, waar de tekorten, wat blijft er onderaan de streep over aan een tekort als we dat integraal afwegen tegenover elkaar en wat zijn dan nog de mogelijkheden? Wat ons betreft zouden wij van het college in brede zin terug willen krijgen: hoe heeft u het VNG-congres recent ervaren, is daar een dergelijke lijn landelijk te ontdekken, waarbij gemeentebreed landelijk een standpunt wordt ingenomen, dat men het zat is en eindelijk betaald wil krijgen voor het belangrijke werk dat we leveren. Ik wil daarbij wel de aantekening maken: wat wij uitvoeren is wezenlijk en essentieel. We willen het niet zondermeer zomaar schrappen, maar eerst de ruimte geven om aan te haken op geld. Een andere lijn, het

zwaartepunt ligt bij bezuinigen en niet bij lastenverhoging, dat zullen we bij de uitgangspunten terug willen zien komen. We sluiten het niet uit, maar we willen het wel minimaliseren. De omvang is dermate groot, dat je niet meer kunt zeggen: we doen het alleen maar met bezuinigen. Het is de optelsom van de lijnen, die we bij elkaar optellen. In dat kader, als we het hebben over bezuinigen, willen we heel concreet richting mee geven, dat is ook waar het college om vraagt. Wij zouden per beleidsveld een taakstelling willen zien van 10% reductie in beleid. Dat wil niet zeggen dat we in alle budgetten 10% gaan schrappen, maar we willen echt uitgewerkt zien in de gereedheidskist 10% per beleidsveld, een reductie van beleid, wat de opbrengsten zijn en wat de maatschappelijke effecten ervan zijn. De 10% over alle beleidsvelden telt naar een hoger bedrag op dan waar we mogelijk nu voor aan de lat zijn in ieder geval voor volgend jaar, maar dat brengt automatisch met zich mee dat we een bredere afweging kunnen maken op het moment dat het aan de orde is bij de begrotingsbehandeling. Daarnaast is voor ons een belangrijke lijn dat we de maximale ruimte gaan opzoeken met het dekken van kosten vanuit incidenteel geld. Daarom riep ik net ook op, we verwachten ook van de andere overheden dat ze daar met een wat creatievere blik naar kijken dan alleen maar de boekhoudkundige blik, want onderaan de streep zijn we anders echt de samenleving aan het kapot maken en ontwrichten, dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, die ligt niet alleen bij ons. Wij vinden ook, dat we beter gebruik moeten maken van de subsidies, gisterenavond was daar een mooi voorbeeld van in de commissiebehandeling. Als je het goed uitlegt, kunnen er ook middelen naar binnen gehaald worden, dus wij zouden daar juist een investering willen zien in dergelijke functionarissen, specialisten, desnoods in samenwerking met het maatschappelijk middenveld om te kijken waar we op een andere schaal subsidies naar binnen kunnen halen. Een laatste lijn is het bouwen van woningen, omdat daarmee de inwonersaantallen groeien en je daarmee een effect krijgt op het gemeentefonds. Wat voor consequenties heeft dat voor de uitgangspunten? Uitgangspunt capaciteit wensen wij te schrappen, omdat wij constateren dat deze raad mogelijkheden ziet om te bouwen voor mensen in nood, dat is hartstikke goed, maar dat betekent dat wij die lijn doortrekken en wij dezelfde mogelijkheden zien voor onze eigen inwoners. Wij willen de ambitie niet naar beneden bijstellen om meer woningen te bouwen en daarmee het inwonersaantal naar beneden bij te stellen, maar wij willen juist een intensivering daarop en daar verwachten we ook een uitwerking van. De realisatie van het coalitieakkoord zouden we willen toevoegen aan de uitgangspunten, omdat dat voor ons vanzelfsprekend is. We willen de motie 'geen geld, geen Zwitsers' als uitgangspunt om uit te werken in de uitgangspunten hebben. We willen per beleidsveld de taakstelling van 10% ook vanuit perspectief in welke lijn draagt iets bij aan het terugdringen van de instroom dan wel aan de batenkant. De heer Markus: Ik zit nog even te kauwen op uw capaciteitsstuk, kunt u dat wat nader toelichten? Heeft u het over de capaciteit van woningen of een andere capaciteit? Misschien dat ik niet helemaal goed luister, maar die snapte ik niet helemaal. De heer Van Doorn: Dat hangt met elkaar samen natuurlijk. Op het moment dat je ambtelijke capaciteit op het één zet en je beleidsdoelstelling op capaciteit woningen bij te stellen, dan is dat voor ons belangrijk, het gaat over de inwonersaantallen, die we naar beneden bij stellen, zo heb ik het uit de tekst gehaald en vervolgens een daling vanuit het gemeentefonds. Op het moment dat we die ambitie naar beneden bij stellen, dan betekent dat we onze capaciteit anders inzetten. Wij willen juist die intensivering van handhaven, zodat we daar geen tekorten oplopen. De andere is het voorstel uitwerken om inkomsten te vergroten, dat is die specialist aan de subsidiekant. En de uiterste grens opzoeken om met incidenteel geld kosten te dekken. Dat was hem voor de eerste termijn. Dank u wel. De heer Van den Beukel: Ik hoor veel zaken bij de heer Van den Beukel die mij zeer aanspreken, goed gebruik maken van subsidies, realistisch begroten, eerder bezuinigen dan lastenverhoging, veel dingen die ik verhelderd wil zien in de eerste termijn. De heer Van Doorn start met de noodzaak van actieve steun van rijk en provincie. Hij geeft aan: ik verwacht van de provincie dat ze creatief kijken. Heeft hij nog andere ideeën, andere verwachtingen bij die actieve steun. Gaan we een rekening doorleggen? Of gaan we iets bijzonder creatiefs doen? Of een motie indienen, op de brievenbus doen en zeggen: er moet meer geld bij. En

wachten tot het gebeurt. De heer Van Doorn: Onze fractie constateert gewoon dat de interbestuurlijke verhoudingen momenteel een bende zijn. Daar verwachten wij, of je dat in je eentje doet, dat lijkt me niet slim, een brief sturen naar Den Haag, dat doen we iedere keer, dat haalt helemaal niets uit. Zoek de gezamenlijkheid op. Vandaar dat ik ook om een reflectie vroeg: hoe is het bij de VNG gegaan, begint er een tegenmacht te ontstaan richting rijk, dat er momenteel maar alles doorheen ramt. Wij zijn het zat. Er wordt continu begrip gevraagd en de rekening wordt iedere keer bij onze inwoners neergelegd. We moeten dit gezamenlijk oppakken. Dat vraagt misschien strijd aan de voorkant, maar wel met het doel uiteindelijk naast elkaar te komen en dat zij erkennen dat ze mede verantwoordelijk zijn voor wat hier gebeurt. Dat is mijn doel. Hoe we daar terecht komen, ik sta open voor suggesties, maar dat begint met de krachten bundelen. De heer Van den Beukel: Dank, helder, wat de heer Van Doorn hiermee bedoelt. Ik heb er nog geen oordeel bij, maar het is fijn om goed te begrijpen wat we inbrengen. Een tweede, op het punt van woningaantallen, inwonersaantallen. U vraagt eigenlijk iets wat strijdig zou kunnen zijn met realistisch begroten. Het college stelt voor om uit te gaan van de werkelijke aantallen die we mogen verwachten en de inkomsten die daarbij passen ook mee te nemen in de raming. Dit jaar lopen we al achter. Stelt u nou werkelijk voor om dit jaar een niet reëel inwonersaantal te gaan hanteren? De heer Van Doorn: Ik ben nog niet zover dat ik het als irreëel wil aanvaarden. Ieder jaar zitten we hier moties, oproepen te doen om te intensiveren, iedereen vindt dat belangrijk. En dan gaan we in plaats van dat we daar blijven sturen, ik wil het gewoon nog niet loslaten. Als we hier wel 300 of 400 andere plekken en woningen kunnen realiseren, tijdelijk of in wat voor vorm dan ook, dan ben ik nog helemaal niet zover dat ik erken dat onze inwoners, die ook zitten te springen om een huis, het maar moeten uitzoeken. Ik verwacht nog steeds extra inzet om toch die aantallen te gaan realiseren. Dat is ons standpunt daarin, daar wil ik echt nog aan vast houden, ik wil nog niet opgeven.

De heer Jumelet, WIJ: Wat was de Tour de Lansingerland afgelopen vrijdag in Bergschenhoek ontzettend gaaf. Wat mogen we blij zijn om het bestuur te mogen zijn van deze vitale, krachtige, sociale, veilige, rijke, groene, sportieve en bedrijvige gemeente. Een gemeente waar het goed wonen, leven en werken is. Laten we ons dat goed blijven realiseren. Voor ons ligt de kaderbrief 2024. Onze primaire reactie was dan ook: zo dan, € 10,4 mln tekort voor 2024. Echter, wij realiseren ons dat de meicirculaire nog niet was verwerkt. De brief van het college over de uitkomst van de meicirculaire geeft een wat minder ongunstig beeld, maar er blijft wel een tekort van een kleine € 8 mln voor 2024, dat opgelost moet worden. Het is goed dat het college samen met de raad besloten heeft minder gewicht te hangen aan de kaderbrief. Immers, een beeld dat nog niet helemaal uitgetrild is geeft onvoldoende grond voor specifieke keuzes en geeft onnodig onrust. Het is goed, dat het college de raad vraagt om duidingen voor het maken van de begroting 2024 en volgende jaren. Wat ons betreft akkoord met het voorgestelde proces. Vanavond gaan we hoog over duidingen meegeven aan het college. Mijn fractie zal dan ook het e.e.a. meegeven. Echter, vooraf wil ik 5 technische zaken aan de orde stellen en vragen stellen aan de wethouder. 1. Ziet u middels de techniek van de begroten, bijvoorbeeld zero based begroten, based begroten, mogelijkheden om de begroting verder te professionaliseren waardoor het gesignaleerde tekort wellicht anders zou kunnen zijn en op welke termijn zou dat kunnen? 2. Sommigen suggereerden tijdens de beeldvorming om de stelposten eruit te halen, waardoor het tekort aanzienlijk wordt verlaagd. Hoe kijkt u hier tegenaan? 3. Het geprognoseerde inwonersaantal is gelijk aan die van 2023. Dit heeft structurele financiële gevolgen. Mijn fractie twijfelt daar zeer aan. Is het niet verstandiger om de eerder genoemde aantallen te behouden? We hebben toch ambities? De heer Van Doorn gaf het al aan, rekenen we ons nu niet arm? 4. Klopt het dat de meicirculaire op basis van de waarde van de woningen en niet-woningen en actuele tarieven WOZ Lansingerland € 730.000 wordt gekort en dat dit feitelijk belastingruimte is die ingelopen moet worden? 5. Hoe ziet u de mogelijkheden op incidenteel geld verder in te zetten? Brengt rijkdom voor onze gemeente en de samenleving, waar

ik mijn bijdrage mee begon een bijzondere verantwoordelijkheid met zich mee? Ja, natuurlijk. De kwaliteit van onze samenleving is af te lezen aan hoe wij omgaan met de zwakkeren, degenen die het minder hebben of die onze bijzondere aandacht nodig hebben. Dit is voor onze samenleving en voor mijn fractie zeer belangrijk. Het is dan ook mooi om te zien hoe we recent ruimhartig de energietoeslag voor de minder draagkrachtigen hebben uitgevoerd, de jeugdzorg expliciet op de agenda staat, de realisatie van de opvang van ontheemde Oekraïners en straks ook de opvang van asielzoekers. de vele vrijwilligers die hard werken en dagelijks klaarstaan. Laten we blijven delen van hetgeen we hebben en niet te bekrompen zijn, ons laten regeren door angst, door onderbuik, naar binnen gerichtheid, kleingeestigheid, boekhoudersmentaliteit of te vluchten in allerlei procedures. Lansingerland is een krachtige en vitale samenleving met een sterk bestuur, middenveld, sportverenigingen, kerken, moskeeën en heel veel vrijwilligers. Wij zijn tot veel in staat met elkaar en als we een stapje terug moeten doen of keuzes moeten maken om de begroting 2024 sluitend te krijgen, dan stelt mijn fractie dat de inwoners die dat steuntje in de rug nodig hebben om mee te kunnen doen of gewoonweg een bestaan te kunnen hebben, niet getroffen mogen worden door bezuinigingen. Natuurlijk is er altijd wat te wensen over, wensen om iedereen aan bod te laten komen of om mee te laten doen, de samenleving verder te versterken of ons wonen, leven en werken completer, duurzamer of beter te maken. Onze inwoners een passende plek te bieden. Het coalitieakkoord is en blijft de basis voor de verdere invulling van dat kader. Aanvullend daarop wil mijn fractie dan ook voor de komende begroting een vijftal duidingen mee geven. 1. Voer uit wat we eerder besloten hebben en geen nieuw beleid. 2. Maak keuzes wat wel of niet kan met de capaciteit van ons gemeentelijk apparaat. Maak een goede en heldere lange termijnplanning en leg keuzes voor aan de raad. We moeten met elkaar zichtbaar de keuzes durven maken en dat begrijpt iedereen, want dan doen we thuis immers ook. Capaciteit en financiële middelen zijn niet onbegrensd. Ik hoorde net L3B zeggen: stop met zaken waar je geen geld voor krijgt of zaken die niet werken. Dat klinkt mijn fractie wel logisch in de oren. Immers, als we keuzes moeten maken, zijn er wellicht ook goede afwegingsgronden, maar we horen daar graag de reactie van het college op. 3. Blijf investeren met name in de preventie van onze jeugd en jongeren in bredere zin en neem suggesties en initiatieven vanuit jongeren serieus. 4. Overeenkomstig eerder unaniem gesteunde door WIJ ingediende moties, maak werk van de versnelling realisatie seniorenwoningen, met name aan de Lijsterlaan in Bleiswijk. Onze ouderen wachten al zo lang op meer passende huisvesting. Als ik het over ouderen heb, heb ik het natuurlijk ook over jeugd. Tot slot in het rijtje een bijzondere wens c.q. oproep. Mijn fractie maakt zich ernstig zorgen over de jongeren die een woning zoeken en willen kunnen starten met het zelfstandig worden. Zij moeten nu noodgedwongen buiten Lansingerland zoeken of zijn gedwongen om langdurig thuis te blijven wonen. Onze jongeren hebben een behoefte om, net als u en ik, die stap in het leven te zetten naar een volgende levensfase waarin zij een eigen thuis kunnen opbouwen. Mijn fractie wil graag starterswoningen, extra flexwoningen voor onze jonge starters. We zijn in staat gebleken voor de diverse doelgroepen flexwoningen te organiseren. Mijn fractie daagt het college en de raad uit om ook voor onze jongeren die stap te gaan zetten. Juist hier geldt voor ons allen, ook voor de samenleving: denk niet in problemen, maar juist creatief in oplossingen, stap eens over uw eigen schaduw heen. In onze samenlevingsvisie horen jongeren er ten volle bij. Tot slot wil ik nog stilstaan bij ons als bestuur van Lansingerland. De open bestuurscultuur heeft stevige voet aan de grond gekregen, mijn fractie is daar zeer blij mee. Zowel wij als college en als raad moeten ons uiterste best doen om hier verder vorm en inhoud aan te geven. Wat mijn fractie betreft is dit echt verfrissend. Wij, het college en de 33 raadsleden vormen immers samen het bestuur van Lansingerland. Dat betekent dat het debat in dit huis in deze raad moet plaats vinden en dat wij als bestuurders het debat niet moeten voeren via bijvoorbeeld social media en laten we niet doen aan cherry picking. Dit voegt niets toe en beschadigt het vertrouwen in ons bestuur en polariseert alleen maar, ook in Lansingerland. Zoals het CDA treffend zegt: minder ik en meer wij, niet in hoofdletters, maar in kleine letters, wij. De heer Van den Beukel: Mooie woorden van collega

Jumelet, vooral die laatste. Even een vraag over de open bestuurscultuur, dat is geland, hoe dat zich verhoudt in zijn beleving bij het toch slaan van een piketpaal, gezien het verklaren van een heilig huisje van het coalitieakkoord. Is hij het niet met mij eens, nu we zo'n groot vraagstuk hebben voor volgend jaar, voor de komende jaren, dat ook coalitiepartijen bereid zijn te moeten verklaren juist in het kader van die open bestuurscultuur waarin je samen nieuwe keuzes wilt maken om ook wanneer het passend zou zijn zaken die afgesproken zijn in het coalitieakkoord, die u heeft gesloten, toch opnieuw tegen het licht te houden? De heer Jumelet: Wij zijn gaarne bereid om keuzes te maken, dat heb ik gezegd. Ik hoor collega Van Doorn ook zeggen: wij gaan keuzes niet uit de weg. Ik neem aan dat de andere 2 coalitiepartners dat ook zullen gaan zeggen. De vraag is: welk startpunt heb je? Ons startpunt is uiteraard het coalitieakkoord, dat wij gesloten hebben. Dat zult u ook begrijpen, want in de vorige periode toen u zelf in het college zat, had u ook een coalitieakkoord waar u op voer. Misschien leidt het tot keuzes die contrair zijn aan het coalitieakkoord, maar wij gaan de discussie aan vanuit het coalitieakkoord, dat vinden wij belangrijk. U zult zich baseren op iets anders, wat weet ik niet, maar dat zal waarschijnlijk het verkiezingsprogramma zijn. Ik denk dat als het gat van € 8 mln gedicht moet worden, dan moet je bereid zijn om je over je eigen schaduw heen te zetten, maar dat wil niet zeggen dat wij het coalitieakkoord los laten. We zijn gaarne bereid met elkaar het gesprek aan te gaan, niet alleen als coalitiepartners, maar ook als hele raad. Dat vind ik wel de verdienste van de open cultuur, die wij hier belijden. De heer Van den Beukel: Dank, dat verheldert inderdaad, bij de heer Van Doorn klonk het iets stelliger dan nu bij de heer Jumelet. U zult misschien begrijpen dat het als uitgangspunt voor ons niet zo'n goed idee lijkt, vanuit onze partij geredeneerd, dat is ons verkiezingsprogramma, dat het uw uitgangspunt maakt en tegelijkertijd bereid bent om opnieuw te kijken naar zaken als dat nodig zou moeten zijn, dat siert u, dus dank u wel. De heer Jumelet: Voordat meneer Van den Beukel zich rijk gaat rekenen, daar kom ik straks in de tweede termijn wel op. Ik ga afsluiten. Een kaderbrief aangevuld met de eerste doorkijk van de meicirculaire levert een zwaar weer beeld op. Goed dat het college vanavond op deze wijze het net ophaalt. Mijn fractie heeft haar duidingen gegeven. Er moet nog veel werk verzet worden, maar we maken zeker keuzes, wij lopen daar niet voor weg. Wij wensen het college en de ambtelijke organisatie veel wijsheid toe met het verder opstellen van de begroting 2024. Mijn fractie kijkt uit naar de uitkomst, maar zeker ook naar de toegezegde gereedheidskist, waarmee de raad in staat wordt gesteld haar taak en rol op te pakken. Mijn fractie bedankt het ambtelijk apparaat, de politie, de brandweer, het middenveld, de sportverenigingen, de kerken, moskeeën, de ondernemers en de vele vrijwilligers voor hun inzet. We blijven erop vertrouwen dat we in de komende periode op ieders inzet mogen blijven rekenen voor onze mooie gemeente. Dank u wel.

De heer Van den Beukel, CDA: Er is veel moois gezegd, vooral veel mooie woorden richting de samenleving, dat is heel passend. Ik kom in de verleiding daar ook nog warme woorden aan te wijden, maar tegelijkertijd denk ik: het is een kaderbrief, een financieel stuk, waarin we kaders bepalen waarmee de gemeente goede dingen kan doen voor onze inwoners, dus ik probeer de meeste tijd te besteden aan het financiële kader. De Lansingerlander die ik ken zijn gemiddeld genomen financieel verstandige mensen. Ze werken, ze verdienen, ze investeren en ze sparen voor tijden van tegenspoed. En ze helpen elkaar. Zo is het ook voor onze gemeenschap, onze gemeente. Terwijl we elk jaar bijna € 200 mln uitgeven en ook weer ontvangen, hebben we een spaarpot van ruim € 80 mln opgebouwd in de algemene reserve dankzij de verkoop van o.a. bedrijventerrein Oudeland. Daarop kijken we in dankbaarheid terug. En nu? Nu blijkt dat spaargeld ook een bittere noodzaak is, want de meerjarencijfers kleuren rood, dieprood, van 2023 tot en met 2027, geen uitzondering. De ernst van die situatie ziet u allen onder ogen en die zien wij ook onder ogen als fractie van het CDA Lansingerland. Als we niets zouden doen, dat verwacht ik niet, en de wereld om ons heen zou niet veranderen en het rijk zou niet mee bewegen, dan zijn wel over 4 jaar zo'n € 60 mln armer met zijn allen. Dan is de bodem van die spaarpot dus echt in zicht. Dat lijkt een

somber beeld en misschien wel te somber, want raad en college gaan natuurlijk ongetwijfeld wel iets doen. En er is ook altijd een kans dat de wereld om ons heen zich positief ontwikkelt, de inflatie daalt, mooie dingen gebeuren, maar garanties krijgen we niet. Dat is ook een beetje mijn kanttekening bij het optimisme van de heer Van Doorn richting rijk en provincie, ook daar is de spoeling dun, ook daar klotst het geld momenteel niet tegen de plinten, ook daar moet extra geld naar defensie, naar Oekraïne, naar asielopvang en nog 100 doelen, dus we rekenen onszelf daar niet rijk. Dus laten we verstandig zijn en doen wat nodig is. Het wrange is wel, ooit de boodschap van mijn partij vorig jaar bij de begrotingsbehandeling, want ook toen al zagen we donkere wolken zich samen pakken. Maar de stapeling van nieuwe structurele uitgaven, die de situatie waarin we nu zitten veroorzaken, is intussen wel door gegaan. Een flinke kostenoverschrijding op het cultuurhuis is goedgekeurd, gratis openbaar vervoer is toe besloten en zo kan ik nog een paar dingen noemen. Dus collectief hebben we gelukkig wel op de rem getrapt bij een paar andere zaken, zoals de niet onderbouwde groei van het ambtelijk apparaat, die vorig jaar werd voorgesteld. De heer Jumelet: Om uw lijstje even compleet te maken, u vergeet 1 ding: de wijkbrandweerman. Die kwam uit de koker van het CDA, toch? De heer Van den Beukel: Mevrouw Den Heijer geeft het goede antwoord, dank u wel. Voor de goede luisteraar en de mensen met een boekhoudersmentaliteit, die weten het verschil tussen incidenteel en structureel. Wij zijn er vrij kien op geweest, dat we vorig jaar zaken hebben voorgesteld, die incidenteel geld kosten. Sterker, dat is waar ik straks nog een voorstel voor zal doen, want daar zit wel ruimte, met name onze Eneco-reserve. Maar in structureel nieuwe uitgaven zijn we terughoudend geweest, dat klopt. De heer Jumelet: Misschien voor de analen dan even, dan stellen we hier vast dat het een incidenteel verhaal is, dus ik kan me voorstellen dat u volgend jaar de wijkbrandweerman af serveert, want dan wordt hij structureel, anders is het raar wat u zegt. Dank u wel. De heer Van den Beukel: De heer Jumelet stelt iets vast, hij stelt geen vraag, dat mag. Het wrange is dat we dit vorig jaar ook al zeiden, alsnog zitten we nu dus met de gebakken peren, niet helemaal zwarter dan had hoeven als we eerder op de rem hadden getrapt. Hoe nu verder? Ik zie een aantal goede uitgangspunten en toch zou ik nog de collega's in overweging willen geven er 2 aan toe te voegen. Ten eerste staat in de uitgangspunten, zoals wij het lezen, nog niets over de verhouding lastenverhoging / bezuinigingen. De heer Van Doorn zei iets wat me aansprak. Ik zou benieuwd zijn of de andere fracties het met ons eens zijn om als ondergrens wel vast te stellen, dat de woonlasten, zoals we dat in de vorige coalitieperiode hebben geformuleerd, dat de woonlasten niet boven het landelijk gemiddelde mogen uitkomen. Dat dwingt onszelf, maar ook het college om maximaal te zoeken naar eerst besparingen en bezuinigingen. Zo ja, als daar steun voor zou zijn, maak ik graag samen een amendement. Een tweede punt, als het gaat om de uitgangspunten. De heer Azzouzi: Ik heb een vraag aan de heer Van den Beukel over het landelijk gemiddelde. Hoe ziet u dat? Voor nu of voor straks? Alle gemeenten zitten met hetzelfde en gaan ook bezuinigen, dus dat gaat stijgen. De heer Van den Beukel: Een goede vraag van de heer Azzouzi, er valt veel te nuanceren: wat zijn woonlasten, is dat OZB of is dat breder? Ik trek graag samen met u op, als u daar goede ideeën over heeft, dan lijkt het me de moeite waard om dat te bespreken. Inderdaad, dat is een bewegend doel. Tegelijkertijd, in de huidige praktijk weten we wat de gemiddelde woonlasten zijn, dus dat zou je als startpunt kunnen kiezen. Ik treed er graag over in overleg. Een tweede uitgangspunt, dat we ons zouden kunnen voorstellen, is een zoektocht naar nieuwe structurele inkomstenbronnen. Daar hebben we eerder ook over gesproken in deze raad. Bijvoorbeeld het Stedin-dividend, een structurele inkomstenbron die ons echt helpt in het niet hoeven bezuinigen. Preferent dividend is dat ook. Eerder is gesproken over de mogelijkheid van erfpacht. Zouden collega's, zou het college het met ons eens zijn, dat we gaan proberen om vanaf 1 januari volgend jaar bedrijven die grond willen kopen in Lansingerland ook de mogelijkheid te geven om het in erfpacht te nemen? Dat incidentele geld hebben we namelijk minder nodig, maar de structurele inkomsten wel. Als u het met ons eens bent, zou ik dat kunnen voorstellen en kunnen realiseren. En ja, dat kost ambtelijke tijd en capaciteit om zo'n systeem op te tuigen, maar ja, dan zouden we daar een keuze in kunnen maken. Ik hoor graag van het college wat er voor zou moeten

wijken. Dan tot slot, naast deze 2 uitgangspunten nog 3 verzoeken aan het college. Sommige van die lastenverzwarende ambities zijn wel besloten maar nog niet uitgevoerd. Ik denk aan gratis openbaar vervoer, een buitengewoon sympathiek idee, maar de vraag is of het nu financieel verstandig is. Ik vermoed dat sommige partijen eraan hechten, maar toch in het belang van de situatie wil ik graag een lijst ontvangen van het college van dat soort uitgaven. Zaken waartoe besloten is, maar nog niet uitgevoerd zijn. Ik bedoel de structurele uitgaven. Graag ontvang ik een toezegging van het college. Daarnaast als separate vraag, vraag ik om een pauze bij de invoering van dat soort maatregelen. De heer Markus: Even over uw punt, dat wel is vastgesteld maar nog niet is uitgevoerd. Is dat in uw optiek ook één van de onderdelen die in de gereedschapskist kan worden toegevoegd, dat is dan een onderdeel waar we niets mee gaan doen dus bezuinigen? De heer Van den Beukel: Als het handig is om het daarin mee te nemen, dan zou ik daar zeer voor open staan. Ik hecht wel aan een goed separaat inzicht daarin. Als we weten waar de samenleving nog niet aan gewend is, dan is het prettig om dat te weten, want dan kan je makkelijker alsnog besluiten dat maar even niet te doen en misschien later wel te doen, maar nu niet. Dus aan een separaat inzicht zouden we wel hechten. De heer Azzouzi: Kan de heer Van den Beukel uitleggen wat hij bedoelt met dat de samenleving er niet aan went. Als iets nodig is, dan is het toch nodig? De heer Van den Beukel: Als het nodig is, dan blijft het een politieke afweging. Gratis openbaar vervoer, is dat nodig of niet? Onze inwoners zijn er nog niet aan gewend, dus dat zou je nu nog kunnen pauzeren. Ik ga door. Ik vroeg als tweede om een pauze bij de invoering van die maatregelen, zodat we ruimte hebben om bij de begroting inderdaad bewust af te wegen: is dit in dit tijdsgewricht nog passend ja of nee? Ook daar graag een toezegging. Tot slot, we willen niet met de hand in de snoepkot van de Eneco-middelen gaan zitten de komende tijd. Die verleiding is daar. Waar we wel naar uitzien als het gaat om die middelen, is een investeringsagenda van het college voor de realisatie van de groenblauwe visie van het college, tenminste de uitbreiding van het Lage Bergsche Bos en een vergroening van de Hoeksekade, de Merenweg en de Voorlaan. Onze inwoners wachten al 2 jaar op het uitvoeren van een ontwikkelplan, van het recreatieschap en we willen ze dat ook graag geven. Daar graag een voorstel van het college om bij de begroting te investeren uit die Eneco-middelen. Dank u wel. De heer Van Doorn: Ik wil toch vragen aan de heer Van den Beukel: heeft u ook nog voorstellen die substantieel gaan bijdragen aan een oplossing. OV voor ouderen met een heel klein inkomen, leuk om daar op te pakken, dat is prima, zo'n afweging van u. Maar heeft u ook iets wat echt bijdraagt? Bent u bereid om in het sociaal domein 10% te snijden in beleid? Of blijft u een beetje in de marge hangen qua oplossingslijnen? De heer Van den Beukel: In de marge hangen, van dik hout zaagt men planken. Nee, zeker niet. Ik vond het een goed voorstel van de heer Van Doorn om 10% inzicht te bieden in wat er per beleidsveld sprake kan zijn. Ik heb ook veel vertrouwen dat er ook veel te bezuinigen is. Maar nu, bij gebrek aan een overzicht daarvan en gelet op de tijd in het proces, ga ik daar geen concrete voorstellen voor doen, maar dat is meer een kwestie van timing, dan een gebrek aan bereidheid.

De heer Machielse, VVD: Laat ik eens beginnen met uitgangspunt 1, want solide financieel beleid zal nodig zijn, want alleen dat gaat zorgen voor lagere lokale lasten. Voor 2024 wordt er alweer een tekort voorzien van ruim € 11 mln structureel, dat is nog zonder de verwerking van de meicirculaire, dat daarna nog verder op kan lopen. Er wordt genoemd dat alleen wanneer het rijk gemeenten gaat compenseren voor het tekort op de jeugdzorg, inflatie, dat er dan naar verwachting het tekort misschien nog weleens mee zou kunnen vallen. Maar weet u, tegelijkertijd is veel onduidelijk. Hoe gaat de economie zich ontwikkelen? Komt er nog een crisis of trekt de economie snel aan? Gaat het rijk zijn eigen huishoudboekje op orde krijgen of kunnen we de hand ophouden? In dat licht huldigen we hier vanavond het adagium: better be safed than sorry. We moeten ons nu inspannen om het tekort voor 2024 te dekken. Maar ook omdat nog zoveel onduidelijk is voor de jaren na 2024 moeten we ons nu inspannen om structureel besparingen te vinden en de begroting om te buigen. De meicirculaire herstelt weliswaar naar verwachting ruim

30% van het tekort, maar dat is volstrekt onvoldoende voor de uitdaging waar we nu voor staan. De VVD maakt zich dan ook zorgen of dit college zich wel voldoende realiseert wat een ernstige situatie dit is. En of ze zich wel realiseert voor welke uitdagingen we met elkaar staan. In de brief aan de raad noemt ze: het begrotingsjaar 2024 en de jaren die daarop volgen stellen ons voor een grote uitdaging. Het voorlopig saldo van deze kaderbrief met aandacht voor alle onzekerheden laat een fors structureel tekort zien. Om het tekort te dekken werkt het college aan een goed gevulde gereedschapskist. Daar moeten we het dan maar mee doen op dit moment. Dan vraagt u mij: wat wilt u terug zien in die gereedschapskist. Ik zal u zo een aantal dingen noemen. Maar dat die gereedschapskist al op tafel had moeten liggen vanavond, dat is wat de VVD had willen zien. Want we staan hier om kaders te bepalen voor een begroting en ik moet het doen met een zinnetje dat er parallel gewerkt gaat worden aan een gereedschapskist. Voor de OZB en andere lokale heffingen wordt een stijging van 4,5% verwacht. Weliswaar is dat an sich mooi, omdat dat een beperktere uitdaging is dan de uitdaging waar we voor staan, maar ook dat betekent wederom dat de woonlasten in Lansingerland zullen stijgen en we willen juist naar het landelijk gemiddelde. Dat is strijdig met elkaar, dat begrijp ik. Daarom heb ik een aantal suggesties voor u die helpen om in de goede richting te kunnen sturen. Laten we beginnen met een zeer positieve noot op het gebied van personeel en organisatie, want de investeringen die zijn gedaan in het recruitmentteam, de nieuwe aanpak op werving, het behoud van medewerkers, het boeien van de organisatie lijken enorm succesvol en vruchten af te werpen. Ik denk dat complimenten daarvoor op zijn minst op zijn plaats zijn, ook namens mij, dus bij deze. De beeldvorming van 14 juni jl. liet dat heel helder zien, maar ik heb er toch een kritische vraag over. Als we verwachten dat de route, die we hebben uitgezet op dit gebied, in ongeveer midden 2024 voltooid zal zijn en resultaat zal sorteren, dan zou ik toch moeten verwachten dat we daar een bezuiniging uit kunnen halen of een ombuiging op externe inhuur en frictiekosten van personeel, dat geworven moet worden en ingewerkt moet worden. We hebben bewust geïnvesteerd in die aanpak, daar staan we achter, maar als die zo succesvol is als wordt genoemd, dan verwacht je ook, dat je daar rendement van gaat zien. Het lijkt alsof deze begroting is gemaakt, deze kadernota, op de begroting van vorig jaar, gemuteerd voor een indexatie, nieuw beleid en de oorspronkelijke relatie tussen die taken, de begroting en het budget is niet meer te herleiden. Dat wordt ook weleens de delta-plus methode genoemd. Dat muteren, dat verbloemt heel erg de lucht die er in de begroting zit. Maar voor ons ook de afweging tussen nut en noodzaak van veel uitvoeringen en uitgaven, of die nog wel relevant zijn. Dat kan ik niet meer beoordelen. Daarom bij deze een voorstel voor een extra uitgangspunt. In 2010 heeft Ewalt van Vliet hier in Lansingerland de biechtstoelmethode gebruikt. Het lijkt misschien een beetje op wat de heer Van Doorn net zei. Op ieder domein moest 10 of 15% worden gevonden aan inefficiënt beleid, beleid dat misschien niet nodig was, dat bovenwettelijk was. Niet met als doel om alles weg te snijden, maar met als doel opnieuw de raad in positie te stellen om bewust die afweging te gaan maken tussen nut, noodzaak, capaciteit en budget. Want op basis van de begroting van vorig jaar, de kadernota die nu voor ligt, kan ik het niet. Ik heb de grote vrees dat veel van onze collega's dat dan ook niet kunnen. De heer Markus: Ik zit de VVD even te beluisteren, een oppositiegeluid. Volgens mij is het proces dat we nu volgen gelijk aan de jaren dat de VVD ook in de coalitie zat en toen vonden ze het fantastisch. Toch even, u stelt allerlei dingen voor als het vullen van een gereedschapskist, dat is precies wat we met elkaar willen. In het proces is afgesproken dat we de kaderbrief, geen nota, kort en bondig zouden houden, alleen de zaken waar we iets van wisten en de techniek en dat het beleid verder in de loop van het proces gevuld zou worden met de gereedschapskist richting de begroting. Hoe komt u erbij dat het proces helemaal niet goed loopt? Kunt u dat wat nader duiden? Ik zie geen enkel verschil met wat er afgesproken is in deze raad. De heer Machielse: Ik heb niet eens letterlijk gezegd, dat het proces zo slecht is. Ik heb gezegd, dat wij de zorg hebben dat de ernst van de situatie niet voldoende is doorgedrongen. Ik had verwacht op dit moment verder te kunnen staan in informatie die we nodig hebben om keuzes en afwegingen te gaan maken, maar de methodiek die gehanteerd wordt, de delta-plus methode, verbloemt juist

heel veel van de mogelijke ruimte die we kunnen vinden om juist als raad bewust afwegingen te maken. Daar zit mijn zorg. De heer Azzouzi: Volgens mij heeft L3B die 10% kaasschaafmethode niet bedoeld als u nu bedoelt. Bedoelt u dat u ook in taken gaat snijden of alleen zero based? De heer Machielse: Een speculatieve vraag, of ik hem net zo bedoel als L3B, dat is voor tijdens het diner. Wat ik in ieder geval bedoel te zeggen, is dat opnieuw de relatie moet worden gevonden tussen het nut en noodzaak van budgetten en de taken en ambities die wij zien. Een deel is wettelijke taken, daar kunnen we niet onderuit. Een deel is bovenwettelijk en een deel is lokale ambities. Die beoordeling, dat is een uitgangspunt dat ik helder zou willen mee geven aan deze kaderbrief, zeg ik richting de heer Markus, omdat we dan met die methode, die biechtstoelmethode, en een aantal andere zaken die we hopelijk terug gaan vinden in de gereedschapskist, we een heel bewuste afweging kunnen maken. Juist de delta-plus methode die wordt gehanteerd in deze kaderbrief voorkomt dat ik op enige manier grip kan krijgen tussen nut en noodzaak van die uitgaven. Ik verwacht dat ik daarmee L3B aan mijn zijde vindt, of we letterlijk hetzelfde hebben bedoeld, gaan we tijdens het diner behandelen. Ik ga verder. Het woord capaciteitsbegroting komt meermaals aan de orde in de kaderbrief, ook genoemd met het zinnetje, inmiddels populair geworden: capaciteit volgt beleid, groei en wettelijke taken. Dan gaat u mij vast vragen: hoe bedoelt u dat of hoe lees ik dat? Ik ga hem eens andersom vragen: hoe bedoelt het college dit? Ik kan niet anders vast stellen dan de drieslag capaciteit volgt beleid, groei en wettelijke taken. Een werkelijk andere is dan het amendement dat vorig jaar november is vastgesteld in deze raad op de begroting. Dat rept namelijk niet over groei, maar over beleidsambities en over prioriteiten die de raad stelt. Die mis ik in deze drieslag en daar is het woord groei voor in de plaats gekomen en dat is niet iets waar deze raad om heeft gevraagd. Ik zal het u daarom even kort voorlezen. In het dictum is opgenomen: het college vanaf de begroting 2024 en verder de systematiek formatie volgt beleid weer hanteert, waarbij budgetaanvragen worden gedaan per beleidsveld zodat inzichtelijk wordt welk budget er naar inschatting nodig is om door de raad gestelde ambities te behalen en waarbij het college naar beste inschatting dit budget kan inzetten voor mensen of middelen. An sich kan u zeggen: daar zit ruimte in. Maar ik heb goed nieuws, er is ook een toelichting in het amendement opgenomen hoe dit geïnterpreteerd dient te worden. Dat schrijft letterlijk: door niet te koppelen aan aantallen inwoners op een norm blijft de raad maximaal in positie om een integrale afweging te maken tussen het verhogen van uitgaven, bezuinigen en/of lastenverzwaring voor haar inwoners in relatie met de ambities van de raad op beleid en uitvoering. Ik zeg u vandaag: ik had het niet mooier kunnen verwoorden, want dit is precies wat mist. Dit is precies waar de vrije ruimte wordt genomen in plaats van de letter van dit amendement wordt uitgevoerd. Ik concludeer dan ook dat dit amendement niet correct wordt uitgevoerd. Ik wil hier tekst en uitleg over van het college. Dat is een vraag aan de wethouder. Na meerdere beeldvormingen, waar de verschillende deelnemers aan die beeldvorming is aangegeven, dat de lezing van het amendement de tekst van het amendement is en niet de geest van het amendement, niet de interpretatie van het college, is het toch verdrietig voor mij om te moeten concluderen dat aan de letter van het amendement nog onvoldoende uitvoering is gegeven op dit moment. Ik zeg niet: volledig niet. Ik zeg: onvoldoende. Juist in deze tijd waarin onze financiën onder druk staan, de lokale lasten laag moeten houden voor onze inwoners en we zullen moeten samenwerken om dat te realiseren, kiest het college hier een eigen interpretatie van iets wat door de raad is vastgesteld. Ik trek daar zwaar aan, ik vind dat jammer. Uiteraard zal het u dan niet verbazen dat de letterlijke uitvoering van het amendement voor ons ook een toevoeging is aan de uitgangspunten in de kadernota, want solide financieel beleid is nodig, want alleen dat zorgt voor lage lokale lasten. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Ik zou bijna zeggen: ben ik even blij dat ik het amendement niet had gesteund, dan hoeft ik het ook niet te verdedigen. Het was voor ons ook even schrikken natuurlijk, toen wij de kaderbrief op IBABS lazen. Iedereen wist natuurlijk wel dat de situatie niet al te rooskleurig zou zijn, maar het tekort is toch wel erg groot. Ook wij zien dat onder ogen. Het is ook

een periode van maatschappelijke onzekerheid, waar we in zitten. Aan de ene kant zien we dat de maatschappij aandacht vraagt en investeringen nodig heeft, maar aan de andere kant zien we ook dat de middelen die we hiervoor hebben of krijgen heel beperkt zijn. Het dubbele is ook nog eens, dat de menskracht die we nodig hebben voor al die investeringen en voor onze maatschappij om beleid uit te voeren een hele opgave is. Ik denk dat iedereen dat wel ervaart in je eigen werk of een afspraak maken bij de kapper of als je je huis wilt verduurzamen, het gaat allemaal niet zo snel nu. In al die beperkingen moeten wij ook laveren, daarin moeten wij als raad laveren, maar ook onze wethouders en ook de ambtelijke organisatie. Ik vind ook, dat we daar rekening mee moeten houden. Ik denk ook dat grip krijgen, zoals ik al meer partijen heb horen zeggen, een steeds relatiever begrip wordt en daar moeten wij mee leren leven. Ik zal eerst even ingaan op het proces, hoe wij tot deze kaderbrief zijn gekomen al voor ik mij wend tot de brief en onze reactie erop. Wij zijn ook blij, dat het een echte brief is dit keer en geen lange nota. Het is fijn hoe het college, maar ook de ambtelijke organisatie heeft geluisterd naar de wensen van de raad en ook daarin heeft gelaveerd rondom die P&C cyclus. Maar eerlijk gezegd, zitten wij ook wel weer een beetje in onze maag met deze kaderbrief: wat moeten we er nou precies mee? Het is geen kritiek, het is gewoon omdat er zoveel onduidelijkheid is. Daarin kan je dus echt alleen heel ruime kaders mee geven. We zien het dan ook als een soort van tussenstand of eigenlijk een update, de stand van zaken waar we op dit moment onze reflectie en onze input op leveren. Wat we erg waarderen om een beetje meer grip te krijgen is de duidelijkheid, het overzicht met alle mogelijke mee- en tegenvallers, want dat geeft duidelijk aan waar de onzekerheid zich bevindt. Dan nu toch even naar de inhoud. Wij kunnen ons vinden in de opgestelde uitgangspunten, deze zijn grotendeels in lijn met eerdere begrotingen van Lansingerland en laten voldoende ruimte om straks in het najaar ook nog strategische keuzes te maken voor de meerjarenbegroting. Ik licht enkele punten toe, die wij verder belangrijk vinden. Ten eerste natuurlijk de sluitende begroting. Waar we in ieder geval zeker van kunnen zijn, is dat we in het najaar een sluitende begroting moeten opleveren. Dat betekent, gezien alle tekorten, dat er gesneden moet worden of extra opbrengsten gegenereerd moeten worden. Dat is niet iets waar wij als Lansingerland bijzonder in zijn, er zijn voldoende gemeenten die dat ook mee maken. Vanuit de fractie van D66 wil ik mee geven, dat we eigenlijk nog weinig taboes zien om dit tekort op te lossen. Het tweede punt dat wij belangrijk vinden is aandacht voor de klimaatcrisis. Bijvoorbeeld door het gebrek aan regen, waar we op dit moment mee te maken hebben. Het wordt steeds serieuzer en steeds meer voelbaar. Ondanks het kletsnatte voorjaar en winter is alles gewoon weer droog. Dit laat voor mijn fractie zien dat we als gemeente moeten blijven investeren in o.a. duurzaamheid en klimaatadaptatie. Als er ombuigingen nodig zijn om de begroting sluitend te krijgen, roepen wij het college op om duurzaamheid te ontzien. We betalen nu al de rekening voor vervuiling van het recente verleden en laten we alsjeblieft niet weer die fout maken. Hetzelfde belang hechten we aan mensen die het bijvoorbeeld al door de hoge inflatie al moeilijk hebben. We willen nergens in dit stadium echt een hek omheen zetten, maar we willen wel mee geven dat we de meest kwetsbare groepen, waar mogelijk, moeten ontzien en dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. We zien een reële bijdrage aan de vluchtelingen crisis ook als een mogelijkheid, wat ons betreft. Uiteraard delen wij hierin dat wij als gemeente er niet alleen voor aan de lat staan, maar dat het ook een bijdrage van het rijk vraagt. Dat is ook een bruggetje naar de lokale lasten, ons vierde punt. Ook lastig voor ons en ik merk dat bij andere fracties ook. Wij willen het liefst niet verlagen, we hechten aan het verlagen van de lokale lasten, we willen die knop bij voorbaat uitsluiten, maar we roepen het college op om pas aan deze knop te draaien als het echt niet anders kan. Wij roepen het college ook op om vooral te kijken naar beleid waar het niet duidelijk is of niet bijdraagt aan de gestelde doelen. Dat sluit eigenlijk aan bij wat meerdere partijen zeggen, snijden moet vooral gebeuren in nice-to-have uitgaven en niet in need-to-have. Daarnaast hechten wij waarde aan dat het college verder gaat met het uitvoeren van het coalitieakkoord, daar staan veel belangrijke zaken in over een toekomstbestendig Lansingerland, zoals een prominente plaats voor burgerparticipatie en duurzaamheid. Burgerparticipatie is iets

voor ons waarvan wij denken dat investeringen op zijn plaats zijn. Dit betaalt zich op lange termijn ook gewoon terug in betere plannen. We kunnen het ons ook niet veroorloven dat er mensen achterblijven in alle transities die we met elkaar door moeten maken. Iedereen moet meedoen. Tot wil mijn fractie het volgende mee geven. Lansingerland moet een aantrekkelijke gemeente blijven, ook om voor onze toekomstige inwoners een fijn huis te bieden. Ook in deze tijd moeten we realistisch zijn en ook blijven investeren. Juist voor de toekomst van onze gemeente, maar ook voor de toekomst van het land. Uiteindelijk is de groei van het aantal inwoners ook noodzakelijk voor de inkomsten en voor de toekomst van onze gemeente als een jong, groen bruisend hart van deze regio. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Burgemeester Femke Halsema droeg bij de Amsterdamse Veteranendag afgelopen zaterdag per ongeluk dezelfde speech op als vorig jaar. Dezelfde gedachte speelde bij ons om dezelfde bijdrage te houden bij deze kaderbrief, veel is tenslotte hetzelfde. Veel onzekerheid, een hoop aannames, er ligt nu echt een baseline waar we van op aan kunnen. Dit zou geen recht doen, ik had het als test kunnen doen, ziet u de verschillen, maar ik heb het niet gedaan, want dit zou geen recht doen aan de discussie en helaas voor de notuliste geen copy/paste voor dit jaar. Deze kaderbrief is toch een lastige opmaat naar de begroting, dat was het vorig jaar ook al. Zoals de cijfers zich nu laten zien hebben we te maken met een tekort van bijna € 8 mln, tenminste, als we de stelpost herverdeeffecten opheffen. Een fors tekort. Als je echter de jaarrekeningen van de afgelopen 10 jaar bekijkt, hebben we gemiddeld per jaar zo'n € 7 mln over, uitgezonderd 1 jaar waarin er verlies geleden werd. Kortom, de ervaring leert dat we bijna altijd te maken hebben met een overschot, je zou het haast structureel noemen. Is het in dit licht gezien wel realistisch om uit te gaan van een tekort van € 8 mln, de ervaring leert tenslotte dat we altijd miljoenen over houden. Is een bezuiniging uit te leggen als we blijkens de jaarrekening geld over houden? Precies hier zit onze worsteling om bij deze commissie richting te geven richting begroting. In het geval van een tekort dus richting bezuinigingen en lastenverzwaringen. Maar niet getreurd, we zullen dat zeker doen, want er ligt tenslotte een forse opgave. Om alleen uit te gaan van een overschot, zo werkt het niet, maar het is wel een worsteling waar we mee zitten. Enkele accenten richting prioriteiten voor de begroting van 2024. Allereerst de uitgangspunten. Met veel punten zijn we het eens, maar een paar kritische kanttekeningen. O.a. inflatiecorrecties. Hier zitten forse toenames in en toch vragen we: in hoeverre zit hier ruimte? Ik snap dat er bij sommige inflatiecorrecties afspraken zijn met bijvoorbeeld de provincie, maar zijn hier mogelijkheden om hier zeer scherp in te gaan zitten? Dan het uitgangspunt capaciteit volgt beleid, groei en wettelijke taken. Een prima uitgangspunt, maar hierbij een oproep om realistisch te ramen. Alle beleid dat namelijk niet kan worden uitgevoerd om wat voor reden dan ook, zijn kosten die onterecht begroot zijn en die dus volgend jaar over blijven, structureel wellicht. Hier is wel voor bezuinigd en dat zou zonde zijn. Voorbeelden hiervan zijn: beleid dat is vastgesteld maar dat nog moet worden uitgevoerd, of beleid dat is vastgesteld maar waarvoor te weinig ambtelijke capaciteit is. Wees hier kritisch in en geef dat duidelijk aan. We zijn ook kritisch op de stelposten, dat is ook geen nieuws, dat waren we vorig jaar al en nu weer. Ons inziens wordt het bewijs geleverd met het verzoek van het college om de stelpost herverdeeffecten op te heffen en dat gaan we zeker amenderen. Maar ook over de stelpost BTW compensatiefonds en op wellicht nog andere stelposten zijn we kritisch. Het verzoek is dan ook om deze bij voorkeur te schrappen, tenzij dit echt noodzakelijk is. Tot zover enkele uitgangspunten. Welke richting willen we op als CU voor 2024 en verder? Waar liggen kansen voor eventuele bezuinigingen en waar voor lastenverzwaringen? Wees niet getreurd, voor ons is overall over te praten, € 8 mln vinden is tenslotte geen gemakkelijke opgave. Wat ons betreft moet de gereedschapskist dan ook goed gevuld gaan worden, hierbij rekening houdend met het eerdere punt over nog niet uitgevoerd beleid. Maar uiteindelijk zullen we ook met elkaar zaken moeten afwegen en daarin zijn voor ons de volgende thema's van belang. Preventie en gezondheid, niemand in dit huis is tegen een gezonde gemeente en preventie daarin is belangrijk. Juist de

preventieve inzet om gezondheidsproblemen te voorkomen zijn belangrijk in het sociaal domein, maar ook de inzet op bewegen, bereikbare openbare ruimten zijn daarvan belangrijke onderdelen. Als tweede: armoede moet bestreden worden. Armoede en schulden zijn thema's die in een welvarende gemeente als Lansingerland niet voor zouden moeten komen, maar helaas is de werkelijkheid anders. Mensen met schulden ondersteunen, schulden overnemen bij jongeren, zijn voor ons belangrijke zaken om op in te zetten. Als derde, onze groengebieden zijn de longen van onze gemeente, deze gebieden moeten beschermd worden en blijven en waar mogelijk uitgebreid met bijvoorbeeld het Triangelpark en de borging dat het gebied achter de Kruisweg groen blijft en gebruikt kan worden als een ecologische verbinding met Bentwoud. Zaken die terug moeten komen in de groenblauwe visie, omgevingsvisie en in het uitvoeringsbeleid. Vierde punt, mentaal gezond. De heer Van Doorn: Ik heb een vraag over preventie. Zeker, altijd steun, maar hoe kijkt u ernaar als we niet echt feitelijk kunnen aantonen dat de investeringen aan de voorkant niet leiden tot een daling van de instroom of echt een aantoonbaar maatschappelijk effect, dus als het allemaal vaag blijft. Staat er dan, wat u betreft, nog steeds een hek omheen? Of is het dan bespreekbaar om wel dat beleid te schrappen, hoe goed bedoeld ook, maar je haalt niet altijd je doelen. De heer Markus: Laten we helder zijn, beleid waarvan niet exact duidelijk is wat het op gaat leveren, zal je altijd kritisch moeten beschouwen, dat geldt overigens voor alle beleid. Alleen, het lastige bij het sociaal domein is dat je nooit exact zult kunnen bepalen of de inzet die je nu pleegt later ook effect zal hebben. Als je het namelijk niet doet, je hebt geen vergelijk, dat is een heel lastige discussie. Maar zoals eerder aangegeven: wat ons betreft is alles bespreekbaar. Maar we zullen zeker kritisch kijken als het gaat om bezuinigen op een preventieve werking binnen het sociaal domein. Ik ga verder, mentale gezondheid jongeren. De mentale gezondheid van jongeren is de laatste jaren alleen maar verslechterd. Gevoelens van eenzaamheid, depressiviteit nemen helaas steeds meer toe. Deze jongeren zijn onze toekomst en kunnen we niet in de steek laten, een belangrijk punt voor ons. Waardig ouder worden. De komende jaren vergrijst onze gemeente verder en mede daardoor vinden wij het belangrijk dat iedereen waardig ouder kan worden. Tevens huisvesting voor senioren, volwaardige ontmoetingsplekken moeten altijd hoog op de agenda blijven staan. Als laatste duurzaamheid. De energiecrisis heeft eens te meer duidelijk gemaakt dat onze energiebronnen niet zomaar kosteloos gebruikt kunnen worden. Energiebesparing en energietransitie zijn belangrijke thema's om onze gemeente toekomst vast te houden. Samenvattend blijkt deze kaderbrief een hoop onduidelijkheden te hebben en het vooruitzicht van het tekort van € 8 mln stemt niet vrolijk. Maar tegelijkertijd is het zoeken naar oplossingen een worsteling, omdat we al jaren een overschot hebben. We willen het college mee geven om kritisch te kijken naar inflatiecorrecties, stelposten en het inplannen van activiteiten in relatie tot de beschikbare ambtelijke capaciteit en nog niet gestart beleid. Daarnaast blijven wij ons inzetten voor een samenleving, waarin iedereen mee kan doen, met name zij die het al financieel moeilijk hebben of worstelen met gezondheid. Preventie is daarin belangrijk. Daarnaast moeten we vooruit blijven kijken om onze gemeente toekomstbestendig te houden als het gaat om duurzaamheid en groen. Wij wensen het college en het ambtelijk apparaat veel wijsheid, succes en Gods zegen toe bij de verdere uitwerking van de begroting.

Mevrouw Van Splunter, GL: Ik check even of ik het juiste word-document voor me heb en niet met mijn tekst van vorig jaar op de proppen kom, meneer Markus. Daarbij wel even de opmerking dat Femke Halsema na enkele zinnen het wel doorhad en zich corrigeerde. Dit is even om de framing vanuit de CU te nuanceren. De begroting van de gemeente is enorm belangrijk voor de inwoners, want naast de wettelijke verplichtingen en de kosten die daarmee gepaard gaan, bepaalt de begroting hoeveel ruimte er is voor uitgaven en welke beleidskeuzen gemaakt kunnen worden. Deze keuzes hebben consequenties voor hen, voor zowel ondersteuning en hulp als de ontwikkeling van hun omgeving, maar ook in kosten als gevolg van gemeentelijke belastingen. Voor GL, voordat ik inga op de agendastukken, zijn 3 principes belangrijk, die ik daarbij wil noemen. Dat zijn

betaalbare woningen, voldoende betaalbare woningen, meer betaalbare woningen, sociale gelijkwaardigheid en duurzaamheid. Het proces van het vaststellen van de meerjarenbegroting is anders dan vorige jaren, met de keuze die wij als gemeente Lansingerland genomen hebben, zijn de te bespreken stukken beleidsarm en gaat het vandaag vooral over het proces, zoals beschreven in de kaderbrief en over de uitgangspunten. Het proces kan de goedkeuring van de fractie van GL krijgen. Dat geldt ook voor de uitgangspunten, waarbij wij positief willen reageren op de vermelding dat ervoor gekozen kan worden om de begrotingsknop OZB-tarieven in te zetten en aan te draaien, meer dan alleen een verhoging als gevolg van inflatie vanwege de huidige financiële situatie, want ook daar maakt de fractie van GL zich zorgen over. Het werd net al door de heer Van Doorn geopperd om het uitgangspunt capaciteit te schrappen. Daar is GL groot voorstander van. Wij hebben al tijdens de bespreking van de begroting 2023 aangegeven, dat wij het belangrijk vinden dat het ambtelijk apparaat voldoende bezet is, ondersteund is en niet overbelast wordt. De gereedheidskist is al eerder naar voren gekomen, dat was toen ook onderwerp van discussie. Wij vinden het net als D66 erg belangrijk, dat er een goede gereedheidskist is voor de klussen die je uit moet voeren. We vinden het belangrijk dat we daarmee het advies van de ambtelijke organisatie volgen als het gaat om hun inzicht van capaciteit. Het debat over beleidsmatige keuzes zal in het vervolgproces beter en concreter worden gevoerd. Dan hebben we meer inzicht in daadwerkelijke cijfers en ontwikkelingen. Wel wil de fractie van GL het college mee geven, dat naast de ambities van het coalitieakkoord en wettelijke verplichtingen er bij beleidsmatige keuzes vooral minimaal bezuinigd gaat worden op het sociaal domein, waarbij vooral jeugdzorg ontzien moet worden. We wensen ze veel wijsheid en creativiteit en doen daarbij de suggestie om wellicht de aanschaf van een windmolen te overwegen en daarbij alle kosten voor gemeentelijke gebouwen naar nul te kunnen brengen. Voor deze termijn houd ik het daar bij.

De heer Azzouzi, PvdA: Met grote zorgen hebben wij kennis genomen van de kaderbrief. Ik zal mijn bijdrage splitsen in financieel en beleidsmatig. De kaderbrief is dit jaar anders dan de kadernota, het is meer een uitgangspuntenbrief geworden. Het financieel beeld van 2023 wordt voortgezet in alleen de autonome ontwikkelingen, waarop de gemeente geen invloed heeft, zijn opgenomen. De kaderbrief biedt bovendien alleen een uitgewerkt overzicht van de kostenkant. De uitkomsten van de meicirculaire zijn bekend en daarmee is duidelijk geworden dat het rijk alleen een klein deel van de kostenstijging compenseert. Daarmee blijft het tekort wel aanzienlijk groot. De grootste vraag blijft of we niet veel te ruim begroten aan de kostenkant. Worden de prijsstijgingen die wij nu hebben opgenomen werkelijkheid? Dit vraagt van het college wat monitoring. Zoals bij het debat van de jaarstukken vragen wij het college om nog eens te kijken naar het begrip realistisch, behoedzaam en prudent begroten. Allemaal termen die lucht in de begroting veroorzaken. Daarnaast moet echt integraal gekeken worden naar de ruimte in de begroting, waarbij de vraag over nut en noodzaak aan budgethouders gesteld dient te worden, dit noemen we de zero based operatie, alvorens we over bezuinigen gaan praten. We zijn blij dat het college voorstelt om de stelpost herverdeling algemene uitkering te laten vrijvallen. Helaas heeft ons amendement de steun niet gekregen van deze raad toen wij dat hebben voorgesteld. Richting het college: graag van behoedzaam begroten naar scherp begroten, zeker voor jaarschijf 2024 en 2025, want voor de jaren 2026 en 2027 zou ik geen moeite doen, er is veel onzekerheid vanuit het rijk. Dus eerst de begroting 2024 sluitend krijgen. Op financieel gebied willen we het college verzoeken om nog eens naar de investeringen te kijken en die te toetsen op nut en noodzaak en fasering. Dit kan zeker veel ruimte opleveren voor het jaar 2024. Ik heb de investeringen en de jaarstukken doorgenomen, daar schuift € 11 mln door naar de € 34 mln die dit jaar in de begroting staat. Dit gaan we niet allemaal behappen. Je kan het ook niet behappen, want je hebt een tekort aan capaciteit en ook leveranciers hebben te maken met capaciteitsproblemen. Dus kijk of je dat kan herfaseren, zodat je ook wat ruimte in de kapitaallasten in de jaarschijf 2024 hebt. Wij zijn benieuwd naar de reactie van het college en de andere fracties op deze punten. Het sociaal domein als uitgangspunt ontzien,

dat hebben wij vorig jaar ook gezegd, omdat wij de kwetsbare mensen in de samenleving willen ontzien. Een eerlijke verdeling, dus een echte eerlijke verdeling, dus niet eerlijk verdelen op iedereen, maar een eerlijke verdeling. Zoals bekend is de kaderbrief in deze vorm nog niet volledig. We zien dat de inkomstenkant nog niet helemaal ingevuld is, denk aan de actualisatie van belastingen, de indexatie hiervan. Dat hebben we ook bij de jaarstukken gezegd. Het is nu zaak om in aanloop naar de begroting te werken naar een scherper saldo, waardoor we straks als raad de juiste keuzes gaan maken als het gaat om de begroting sluitend te krijgen. Nu beleidsmatig. Voor de PvdA is het oplossen van de woningnood een prioriteit. Op papier voldoen de plannen aan onze wensen en komen er circa 11.000 woningen bij, waarvan de helft sociaal en betaalbaar. Maar we blijven hameren op snel bouwen en misschien strategisch bouwen, misschien sociaal bouwen naar voren halen in de planning. Zeker nu in het coalitieakkoord van de provincie Zuid-Holland groen licht is gegeven voor Bleizo. Hoe kijkt het college naar de passage uit het coalitieakkoord? Ik citeer: Bleizo-west, graag woningen realiseren. Als alternatieve locatie voor windenergie onherroepelijk vergund is, kunnen op Bleizo-west woningen en bedrijven worden gerealiseerd. Een reactie van het college over het coalitieakkoord. Armoede bij kinderen. We weten nog steeds niet hoeveel Lansingerlandse jongeren in armoede opgroeien. De heer Jumelet: Een vraag aan meneer Azzouzi, ik ben het met u eens, Bleizo-west zo snel mogelijk in ontwikkeling brengen. Maar als ik goed geïnformeerd ben, stelt de provincie daar een heel harde eis aan in het coalitieakkoord waar uw partij en GL in zitten: er moet een alternatieve locatie komen voor wind. Misschien dat u daar antwoord op kunt geven, want in de beeldvorming over wind was toch wel duidelijk dat er geen alternatieven zijn. Ik ben wel benieuwd hoe u daar tegenaan kijkt. De heer Azzouzi: Die vraag heb ik bewust ook gesteld aan het college, omdat die voorwaarde ook is gesteld vanuit de provincie: hoe kunnen wij daarmee omgaan. De heer Jumelet: Volgens mij is het standpunt van het college vrij helder verwoord in de beeldvorming, die wij gehad hebben. Volgens mij komen we in een soort patstelling terecht door de provincie veroorzaakt o.a. uw partij en GL door zo vast te houden aan windenergie in Lansingerland, terwijl er gewoon geen plekken zijn, terwijl we wel enorm behoefte hebben aan woningen, wat u zelf onderschrijft. Wellicht een telefoontje naar Den Haag of het provinciehuis met de PvdA om daar wat beweging in te krijgen, want er worden eisen aan ons gesteld, die gewoon niet haalbaar zijn. De heer Azzouzi: Dat klopt, maar ik praat vanuit het perspectief van Lansingerland. We willen op Bleizo-west bouwen, we zien een opening vanuit de provincie, vandaar deze vraag. We weten nog niet hoeveel kinderen met armoede te maken hebben. Vraag aan de wethouder: wanneer gaan we dit punt serieus oppakken? Ik zag in de meicirculaire dat er een klein budget vanuit het rijk is gekomen voor dit probleem. Als wij dit probleem niet onderzoeken, dan blijven wij een klein budget krijgen. Als wij de aantallen benoemen, dan kunnen wij meer geld vanuit het rijk gebruiken. Wachtlijsten jongeren bij GGZ. Jongeren die intensieve zorg nodig hebben, moeten vaak lang wachten op passende hulp, vooral voor GGZ-hulp. Wanneer kunnen wij de wachtlijsten minimaliseren, hoe ziet het college dit? Dit geven we mee aan het college om dat mee te nemen in het kader van de begroting. Ook de basisbanen. De PvdA staat voor werk. We hebben een aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waar wij weinig mee doen. We moeten deze mensen helpen, misschien is een basisbaan een oplossing. Als reactie op L3B de 10% kaasschaafmethode, daar zijn we eigenlijk geen voorstander van, omdat het een makkelijke oplossing is. Een moeilijk probleem vraagt om een moeilijke oplossing. Dus eerst onderzoeken en dan kijken: welke taken gaan we niet doen. En dan echt keuzes maken. Richting WIJ, hoe kijken jullie aan tegen het uitgangspunt sociaal domein ontzien? Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de eerste termijn van de zijde van de commissie. We gaan de vergadering een uur schorsen. Dat betekent dat we om kwart over zeven weer verder gaan. Ik schors de vergadering tot kwart over zeven.

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering.

Tweede termijn

Wethouder Fortuyn: Dank u wel, geachte raadsleden, voor uw inbreng vanavond. Zoals we in een eerdere fase, bij de evaluatie besproken hebben, zouden wij vanavond praten over een kaderbrief en geen kadernota. Dat had te maken met het feit dat de volatiliteit in de inkomstenkant, maar ook aan de uitgavenkant, nog onduidelijk is, het met de uitharding van de cijfers altijd erg moeilijk is om een nota met elkaar te delen, die als een soort vaststaand gegeven wordt behandeld. We hebben ook een heel andere koers gekozen. Ik denk dat het heel erg goed is die koers met elkaar voort te zetten. Met de kaderbrief geven we de eerste contouren aan, zoals wij op dit moment met de huidige financiële situatie 2024 en verder. Dat is mooi, omdat je dan met elkaar de wensen en bedenkingen kan delen om in de komende 6 tot 8 weken tot een begroting te komen. Wij als wethouders, aan deze kant, het college, zijn uitvoerend aan hetgeen u als raad in meerderheid wenst en wilt. Dat is ook belangrijk, want dat geeft ons ook de gelegenheid om de goede invulling te geven. Daarvoor hebben wij de gereedschapskist ontwikkeld met taakstellingen of opdrachten om te kijken in de sector van groen tot en met grijs of oranje of rood om daar aan te geven en de consequenties ook te benoemen, in beeld te brengen, van de potentiële bezuinigingen. Wat je niet kan bezuinigen zijn de wettelijke taken, dat is zo'n beetje 85% van je begroting. Je bewegingsvrijheid is ook weer niet zo gek groot. Aan de andere kant, als we tekorten krijgen van het rijk, dan kunnen we daar wel kritische kanttekeningen bij stellen. L3B heeft daar een vraag over gesteld, daar kom ik op terug. Want we zijn natuurlijk niet de enige gemeente. Gisteren was er een artikel van de gemeente Zuidplas, ik wil me niet direct met Zuidplas vergelijken, maar het is wel een beetje typerend dat het probleem waar wij tegenaan lopen op dit moment bij veel gemeenten speelt. Zuidplas heeft ongeveer hetzelfde beeld, zij komen 2024 € 6,7mln tekort oplopend tot € 14 mln. Zij laten 2025 en 2026 ook een beetje buiten schot, dat is door meneer Azzouzi ook al aangegeven. Als er zoveel onduidelijkheid is, een korting van € 3 mld op hetgeen we nu hebben, dan wordt het wel heel erg lastig om je taken uit te voeren. Er is ook in dat verband een commissie opgesteld, maar daar kom ik zo op terug. Goed dat we met elkaar hierover praten. Goed dat we ook zorgen hebben over de financiële ontwikkeling. Ik vond de opmerking van de CU van meneer Markus wel heel typerend: copy/paste. Ja, elk jaar eindigen we weer met een positief resultaat op 1 jaar na, ik dacht dat dat 2014 was, maar dat is een hele tijd terug. Maar we zijn altijd positief geëindigd. Deels werd dat veroorzaakt, dat is ook een terechte opmerking: haal de lucht uit de begroting. Hetgeen je niet kan maken of realiseren in aankomend jaar, neem het niet op in je begroting. Dat is natuurlijk heel erg verstandig, dat is ook goed, maar veel investeringen worden een jaar na oplevering pas geëffectueerd. Of dat nou direct resultaat geeft, dat moet je maar afwachten, maar kijk uit met de meerjaren investeringsplannen. Wat je wel kan doen, is investeringsplannen die je al reeds gevoteerd hebt, misschien wel terug moet draaien. Dat zou een mogelijkheid kunnen zijn. Dat maakt het wel lastig, want er is ook gesproken over een pauzeknop. Hetgeen je aanbesteed hebt, valt niet meer terug te draaien. We zijn natuurlijk als college niet onverantwoord bezig om te stellen: we hebben er ooit een besluit over genomen of we hebben er amendementen over aangenomen, we hebben een aanbesteding nog niet gedaan, maar omdat het amendement er ligt, gaan we het toch uitvoeren, want we hebben het amendement uit te voeren. Maar als het financieel even niet past, dan willen we daar wel een pas op de plaats maken om daar bij de begroting daarop terug te komen. Er zijn natuurlijk zat voorbeelden te noemen, ik ga ze niet noemen, maar u sprak over OV voor minima of AOW'ers met een minimaal inkomen, dat was een pilot die 2 jaar of 3 jaar ingeboekt is. Dat is een pilot, daar staan geen structurele kosten

tegenover. Maar als we het over fietsenstallingskosten hebben, om fietsenstallingen te gaan bemannen, dan ga je het wel structureel aanpakken. Dat soort dingen, daar gaan we wel het gesprek over aan en het zit dan ook in diezelfde gereedschapskist. Dat wil ik wel even meedelen. We kijken aan de kostenkant, maar we gaan ook aan de batenkant kijken. Er werd ook gevraagd naar indexatie. In de kaderbrief waar we eerst € 11 mln aan u presenteerden, hebben we een hele trits aan beïnvloedbare knoppen laten zien, waarmee we aangeven wat 1% verhoging bij indexatie of bij OZB oplevert, dat zou dan per inwoner € 4 per jaar zijn. Aan dat soort knoppen kan je wel gaan draaien. Ik zou het wel op prijs stellen als we een beetje mee krijgen, dat er echt geen taboe moet zijn. We moeten echt een afweging met elkaar gaan maken, dat we in balans zijn. Hetzelfde in balans zijn, geldt natuurlijk ook voor het rijk. Als wij, zoals meneer Van den Beukel aangaf, met een begrotingstekort van € 2 mln in 2023 of 2024 al € 2,5 mln, had je daar niet voorzichtiger in kunnen zijn? Ja, daar had je voorzichtiger in kunnen zijn. Maar afgelopen jaar kregen we opeens € 11 mln extra budget vanuit de lucht vallen vanuit het rijk. We zijn ook geëindigd met € 9 mln positief over 2022. Kortom, het is met deze volatiliteit maar ook met de afspraken met het rijk die niet altijd even consistent is, heel veel met incidenteel geld werkt, is het gewoon lastig begroten. Voor u, voor het ambtelijk apparaat en voor het college ook. Het vraagt gewoon alertheid, monitoren, het vraagt scherp op de bal zitten, dat ben ik het helemaal met u eens, dat moeten we doen. Ons uitgangspunt is ook met elkaar dat we een sluitende begroting voor 2024 hebben, goed in beeld brengen wat incidenteel kan en eventueel structureel is, dat we aangeven dat we ook met de provincie het gesprek aangaan: joh, laten we kijken of we incidenteel wat op kunnen rekken, hoe hard zit je erin? Het is hun toezichthoudende rol. Wat willen wij met elkaar zien te voorkomen? Dat we zowel materieel als immaterieel schade aanrichten, waarvan we achteraf zeggen: dat hadden we beter niet kunnen doen. Lastig, voor u, het ambtelijk apparaat, maar voor ons ook. Weet wel, dat we met die intentie deze stappen gaan zetten. We gaan geen rare dingen doen, we gaan ook geen rare voorstellen doen. Zoals in de stukken staat: wij zijn nadrukkelijk bezig om het huidige pakket aan beleid, of het nou de woonvisie is, de mobiliteitsvisie, met elkaar te kijken: wat kunnen we uitvoeren, in welk tempo? Maar we gaan geen nieuw beleid invoeren. Dat betekent ook discipline aan uw kant, want ja, u kunt vragen, kunt u alles terug brengen en in beeld brengen wat wettelijk is en niet wettelijk is en capaciteit en beleid volgen, beleid bekijken, heb je het niet nodig, dan houd je mensen over, dan kan je ze ergens anders op zetten. Dat is wel lastig, want daarmee ga je ook schade aanrichten. Het betekent wel, als je dit wilt, dat ik weer capaciteit nodig heb om dit te doen. Laten we de focus op de bal houden. We hebben zat uitdagingen, of het nou de energietransitie is of dat het de opgaven zijn die vanuit het rijk of provincie op ons afkomen, die hebben we gewoon maar uit te voeren. Dat is gewoon een taakstelling. Ik ben het eens met L3B, geen geld, geen Zwiters. Maar tegelijkertijd, geen geld geen Zwitsers, betekent ook dat je deels gaat snijden in hetgeen de mensen raakt. Die afweging is lastig. Dat even vooruit gezegd. Ik pak de tijd om met elkaar hetzelfde gevoel te hebben. We willen een mooie begroting neerleggen. Ja, er ligt een taak. Ja, we proberen schade in materiële en immateriële zaken te beperken. Ja, we moeten kritischer worden over investeringen of eventuele uitgaven, die we spontaan, sympathiek, linken om die wel te doen. Die discussie krijgen we echt in november. Eind augustus komt het college met een sluitende begroting, dat is een belofte, een toezegging. U kunt het ook per motie doen, maar ik denk dat dat niet nodig is. Wij doen de toezegging voor een sluitende begroting. Ja, wij komen met een groot aantal knoppen, maar niet alleen aan de bezuinigingskant. We gaan ook kijken naar de opbrengstenkant. Een deel van die opbrengsten kunt u ook zelf mee nemen in uw initiatieven aan de kaderbrief, waarin we voor het eerst alle percentages, invloed op bedragen hebben mee gegeven waar we invloed op hebben. Ik loop snel even wat vragen door. De heer Van Doorn: Ik zou toch aan de wethouder een iets concretere vraag willen stellen: wat voor gereedschapskist kunnen wij straks verwachten? Is dat een kist waarvan wij willen: daar zit per beleidsveld 10%, niet kaasschaaf, maar 10% reductie beleid in om re-alloceren dan wel om gaten te dekken of is het al een iets zwakkere vorm daarvan? Wethouder Fortuyn: Het is niet zwakker. Op

het ene veld kan je makkelijker 10 of 20% bezuinigen, denk aan de buitenruimte, ik zou het niet doen, maar het is een voorstel, dan in een bepaald deel van het sociaal domein of in de ICT. Dat kunnen we allemaal wel doen, maar we geven het wel aan. We gaan domein of beleidsveld uit de weg, waarin wij echt zien. Maar we kunnen niet zeggen: 10% op alles. Dat zou heel simpel zijn, want dan slopen we ook iets, wat misschien niet nodig is. Of waar de ruimte gewoon niet is. Ik zal een voorbeeld geven, de vrije ruimte van een gemeente om te begroten, het gaat om € 200 of 300 miljard, in Nederland van alle gemeenten, daar zit € 13 miljard vrije beleidsruimte in. Als wij € 3 mld moeten bezuinigen voor 2026, dan betekent dat een kwart, 25%. Dan kan je zeggen: ik ga aan de OZB-knop draaien, dat betekent 65% verhoging van de OZB. Dat soort rare getallen zien we. Je kan niet met percentages werken. Je kan wel, dat is ook gevraagd, nut, noodzaak, biechtstoel, die gaan we niet terughalen, dat zou ik niet adviseren, want daar hebben we de commissies voor, denk ik. De commissies hebben ook een verantwoordelijkheid samen met de wethouder over het beleid dat in de domeinen gevoerd wordt. Dat is ook de weg die we op gaan zoeken de komende jaren, dat de commissies nadrukkelijker bij de begroting betrokken worden op onderdelen die de commissies raken, want daar heb je ze voor. De commissie samenleving denkt heel anders dan de techneut uit financiën. Het moet een goede discussie worden, een goed debat. We gaan echt voldoende knoppen aanbieden en we gaan u een sluitende begroting aanbieden met de keuzes die door het college zijn gemaakt met de wensen en bedenkingen die u vanavond heeft mee gegeven, eventueel ondersteund door moties en amendementen, dat kan, want die € 980.000 van het herverdeeldeffect hebben we aangeboden, staat ook in de kaderbrief: maak er een amendement van. Dan is die in ieder geval weg, dan weten we dat zeker. U kunt ook met moties komen, dat kunnen we allemaal bespreken in de komende raadsvergadering hierover. Maar dat zijn wel de richtingen die we zoeken. Dus ja, een stevige gereedschapskist, die zal voldoen om in ieder de sluitende begroting te kunnen maken en waarin er nog keuzevrijheid is voor elk raadslid of fractie hier om daar verandering in aan te brengen. Dat is wel de bedoeling. De heer Van Doorn: Blijft mijn vraag staan, de vrije beleidsruimte. Wordt dat volledig inzichtelijk gemaakt. U wilt heel graag dat er met de raad keuzes gemaakt worden. Als er al een voorselectie in de keuzes zit, wij willen wel het hele pallet kunnen overzien om integraal te kunnen afwegen of wij tot dezelfde afstemming komen. Als we een deel van die keuzes niet in beeld brengen, dan kunnen wij die afweging niet goed maken. Misschien vinden wij het wel prima om dingen te slopen, omdat we vinden dat het niet bijdraagt aan de doelen die we met elkaar stellen. Wethouder Fortuyn: Dan verstaan we elkaar goed. Ik denk dat het uw woordkeuze is, maar inderdaad, u krijgt het totale pallet te zien en uit dat pallet hebben wij als college keuzes gemaakt. Als u zegt: in het totale pallet heeft u verkeerde keuzes gemaakt, wij kiezen voor iets anders, dan be my geust, als u een meerderheid krijgt. Het is namelijk niet meer de begroting van het college, maar deze begroting is nu van u, oftewel van de raad. L3B, tijdige info voorziening, ik begrijp die vraag. Ook wij, gisterenmiddag hebben wij voor het eerst de uitwerking van de meicirculaire gezien. Het is lastig. We proberen daar tempo in te maken, maar het is gewoon zo kort op elkaar allemaal. Je kan ook zeggen: die kaderbrief doen we helemaal niet meer, maar dat lijkt me een al te grove of te snelle conclusie. Maar het zit zo dicht op elkaar, dat het bijna niet te doen is. Ik wil dit zorgvuldig doen, zeker die meicirculaire heeft ook weer invloed op het volgende agendapunt de zomerrapportage, daar zie je ook een enorme verschuiving plaats vinden. Het is gewoon moeilijk begroten, dat is het gewoon, dat maakt het wel lastig. Wij doen ons best, wij hebben uw oproep gehoord. Even over de VNG, een heel interessante vraag. Wat is de opstelling van de VNG? Vorige week ben ik met het college in Groningen geweest, leuke stad overigens. We hebben daar een goede algemene ledenvergadering gehad. Er waren ongeveer 40 moties en amendementen en ook die 600 samengevatte resoluties. De VNG heeft resoluties samengesteld waarin inderdaad een aantal zaken aan de orde komt, dat heeft o.a. te maken met het feit dat er onbalans zit tussen de financiering van het rijk en hetgeen wij als gemeente moeten doen. Als we over 2022/23 al een tekort hebben in prijscompensatie van cao's en prijsontwikkelingen, dan gaan we er al op achteruit. Dan heb ik dat gat al zitten, dat ik meeneem

voor 2023 en naar 2024 toe. U ziet in de meicirculaire dat we een beperkte verhoging krijgen, een accres correctie krijgen, maar die dekt de 2023 niet en zeker de 2024 niet, dus je loopt elke keer achter met de feiten. Er is ook gesproken over die opschalingskorting, daar is ook een motie over aangenomen, om die opschalingskorting definitief van tafel te krijgen, want dan is het drama helemaal niet meer te overzien. Zo zijn er allerlei oplopen op dit moment, vele gemeenten ondersteunen op dit moment dat de VNG nu al in actie moet komen. Waarom nu al? We hebben een task force taken en middelen, onder aanvoering van Alexander Rinnooy Kan, de meesten van u kennen hem wel, denk ik, is vanuit het bestuur van de VNG gevraagd om eens te kijken hoe wij het gesprek met het kabinet aan moeten gaan m.b.t. de taken en middelen in balans te brengen. Wat wij constateren, is dat er eigenlijk van een goede verhouding financieel tussen rijk en gemeenten geen sprake is. De instabiliteit, waar we nu elke keer mee knokken of worstelen, moet er uiteindelijk een keer uit. We krijgen teveel incidenteel en we krijgen te weinig structureel. Dat betekent dat je constant op drijfzand verplichtingen aangaat, die je eigenlijk niet aan mag gaan, want je weet niet of het structureel gaat worden. Dat is één van de elementen die mee spelen. Er spelen ook wensen vanuit de gemeenten, die noemen het anders, die zeggen: we gaan taken terug geven, de teruggeefactie. Daar wordt door de taskforce gekeken: wat is het effect van hetgeen je terug geeft. Alles wat je bovenwettelijk terug geeft, want ja, wat je wettelijk moet doen kan je in beeld brengen, als we daar geen geld voor krijgen kan je het niet betalen, maar wat je bovenwettelijk doet, daar kan wel naar gekeken worden. Er is zeer nadrukkelijk gevraagd om concreet in beeld te brengen wat deze effecten zijn. Echter, dit is allemaal gericht op 2026 en later, het ravijnjaar. Wij hebben wel in de VNG en ook in de algemene ledenvergadering nadrukkelijk actie op gevraagd aan de VNG om richting Prinsjesdag, maar voor die tijd al, de gesprekken met het kabinet aan te gaan omdat bij een groot aantal gemeenten tekorten zijn. Dan zit je met name in het beeld van de prijscompensatie die niet volledig gecompenseerd wordt. Je zit ook in de grote lijn van de WMO en specifiek de volumes en de jeugdzorg, waar grote tekorten zijn en ook grote zorg is. En we hebben te maken met de overhead kant, dat is de cao en ontwikkelingen die zich op andere terreinen afspelen. Kortom, we beginnen al met een tekort van het rijk, er is geen goede samenwerking tussen rijk en gemeenten, maar de gesprekken lopen wel. Het zou zomaar kunnen dat Prinsjesdag daar weer gelden voor vrij gemaakt worden en dat we in de septembercirculaire, die we eind september krijgen, we hopen hem tijdig met u te kunnen delen, om daarna weer de eerste begrotingswijziging te maken op de begroting. Zo zijn we met elkaar een beetje aan het puzzelen en het doen om een ordentelijke begroting te krijgen. Daarnaast gaan we uiteraard ook met de provincie in gesprek. Ik heb begrepen dat gedeputeerde Zevenberger dat niet meer doet, maar dat we nu bij de Boer Burger Beweging moeten aankloppen. Daar gaan we ook even actie op ondernemen, om te kijken, het valt me op dat de provinciale rol zo beperkt is, want je zou zeggen: provincie is toezichthouder namens het rijk. Als diezelfde provincie verantwoordelijk is mede voor de aansturing van de gemeenten in een provincie, dan zou je verwachten, als veel gemeenten binnen zo'n provincie financiële problemen hebben en die zijn legitiem, dat de provincie tegen het rijk zegt: ik ben toezichthouder, maar je vraagt iets van mij wat ik gewoon niet kan volhouden. Met dat soort dingen gaan we wel aan de slag. Dat t.a.v. de taskforce en de acties. Zoals u weet, er is ook de hervormingsagenda jeugd, die in eerste instantie resultaat geboekt heeft, maar de komende jaren verder moet gaan. Ik loop het even snel door, ik ga niet op alles exact in, want ik heb in mijn inleiding al heel veel verteld. We kunnen nog wat zeggen over bouwen. Ik heb in de commissie AB enige tijd geleden een vlammend betoog gehouden om vooral een huis te kopen op Wildeszijde, ik ga dat niet herhalen, maar het was een vlammend betoog, meneer Van Santen weet het vast nog, het waren geen luchtkastelen, maar bouwen moet gewoon gaan. Ja, meneer Azzouzi, de programmering zal misschien wat aangepast worden, niet in de afspraken zoals in de woonvisie, maar je moet misschien eerst minder duur bouwen om later de dure woningen te bouwen, maar we gaan niet stoppen. Ik heb heel goede gesprekken gehad met de aannemers, de projectontwikkelaars die Wilderszijde doen en we zullen dat niet laten ook te doen voor Merenweg

en Lange Vaart. De heer Van den Beukel: Ik ben benieuwd of de wethouder het veranderen van de uitgangspunten qua inwoneraantallen, uw kaderbrief, waar om gevraagd wordt, als realistisch beschouwt. Wethouder Fortuyn: U loopt een beetje voor op wat de heer Jumelet vroeg, want die zei: inwonersaantallen aanpassen. Dat klopt, daar ga ik op in schieten, mooi dat u me daaraan herinnert. Hij is op nul gesteld. Wij zien op dit moment dat de instroom gelijk is aan de uitstroom. De uitstroom is heel vervelend, want dat is met name jeugd, jongvolwassenen. Dat is heel vervelend. Ik heb daar mijn vraagtekens bij, eerlijk gezegd. Wat mij betreft komt u met een initiatief, een motie, om het aan te passen, maar dan moet ik wel aantallen hebben. We kunnen ook zeggen, we kunnen een aantal opnemen en dan over 2 jaar, want die bouw gaat wel door, over 2 jaar hebben we er weer 1.000 inwoners bij, meneer de wethouder, neem het maar even over 2 jaar incidenteel op. Dat zou ook een mogelijkheid zijn. Dus je hebt wat meer mogelijkheden, u zit wat bedenkelijk te kijken, maar ik probeer het uit te leggen. Ik kan ook naar de provincie gaan en zeggen: ik heb in- en uitstroom, de oplevering van de huizen, in juni gaan we al de verkoop in van OCW, eind dit jaar gaat BBGZ de verkoop in. Dat betekent dat we anderhalf jaar bouwen, een jaar, anderhalf of twee jaar bouwen, dan heb je er in 2026 1.000 inwoners bij. Het is tijdelijk, wat er hier gebeurt, die 1.000 gaan we gewoon inrekenen in de begroting, incidenteel uit de algemene reserve, vindt u dat goed, dat ik het aanvul. Kan. De heer Jumelet: Het is een uitgebreid antwoord op de vraag die wij gesteld hebben. Ik sloeg een beetje aan op de suggestie van de wethouder: kom met een amendement of een motie. We willen toch een zo realistisch mogelijk beeld hebben, dan vind ik het toch een beetje de omgekeerde wereld, wat de wethouder nu voorstelt. Misschien dat hij daar nog even over na kan denken en op kan reageren. Wethouder Fortuyn: Ik wil er wel over nadenken. Kijk, wij hebben die nul aangegeven, dat is realistisch, punt. Alleen, over 2 jaar zie ik er wel 800 tot 1.000 aan komen, dan geef ik dus een tweede lijn aan wat je zou kunnen doen. Dat is aan u, om daar richting aan te geven. We gaan er opnieuw naar kijken, want in augustus gaan we weer kijken hoe het dit jaar gelopen is. We kijken terug op de eerste 3 maanden. De heer Machielse: Op ditzelfde punt vroeg ik mij af of de wethouder iets zinnigs kan zeggen over verhouding extra opbrengsten als we de inwonerprognose hoger zetten en extra kosten, want ik heb in mijn bijdrage uitgebreid gesproken over de niet noodzakelijke koppeling van groei en kosten en er is een noodzakelijke koppeling van opbrengsten en groei, namelijk het gemeentefonds. Hoe ziet de wethouder dat? Wethouder Fortuyn: Bij groei inwonersaantal, dan stijgt het gemeentefonds, dat klopt en het hoeft niet per definitie te betekenen dat ik zoveel meerkosten maak, dat hoeft niet. Er staat een bedrag in, bij 500 inwoners scheelt het € 300.000, € 600 per inwoner. Wij zitten in de top 10 aan de onderkant van de laagste bijdragen van het gemeentefonds van Nederland. De heer Markus: Ik probeer heel goed te luisteren, maar ik ben toch een beetje de weg kwijt. U heeft een kaderbrief opgesteld met allerlei uitgangspunten en vervolgens zegt u over dit uitgangspunt: haal er maar uit, dien maar een motie in. Er heeft toch een reden achter gezeten waarom u dit opgenomen heeft? Ik verwacht toch een beetje onderbouwing waarom dit er zo in staat, anders staat het er een beetje voor niets in, had het dan weg gelaten, dan hadden we deze discussie niet gevoerd. Wat is de reden geweest dat dit als uitgangspunt opgenomen is in de kaderbrief? Wethouder Fortuyn: Als wij van een nulscenario uitgaan terwijl we de reeksen over de jaren wel met groei hebben geprognostiseerd, dan moeten we het wel melden. U mag er anders over denken, we kijken er ook in augustus weer naar. We hebben reeksen gehad, in alle jaren nemen we de bevolkingsprognose mee, omdat het invloed heeft op de algemene uitkering. Die is nu door ons op nul gesteld, de beelden die we nu hebben, nogmaals, we gaan monitoren, maar dit is wel het effect. We laten zien wat het per 100 of 500 inwoners scheelt als je achterloopt op de uitkering, dus we hebben voor de begroting nul gezet. Dat is het beeld, maar er zijn creatieve ideeën te bedenken. Maar als het niet creatief genoeg is, laten we het lekker liggen. De heer Jumelet, zero based begroten, uiteraard. Hetzelfde als de biechtstoel, nut en noodzaak, we moeten echt serieus kijken naar wat we kunnen doen, wat we moeten doen, is het noodzakelijk. Op die manier moeten we wel naar die begroting kijken, gaan we zeker doen. De heer Markus: U gaat hier heel makkelijk overheen, u zegt dus toe dat u zero

based gaat begroten. Wethouder Fortuyn: Wij kijken altijd naar de begroting met nut en noodzaak, ja. De heer Azzouzi: Krijgt de raad ook de resultaten daarvan? Wethouder Fortuyn: We hebben een begroting liggen, die we in feite al zero based hebben gedaan, nut en noodzaak. We gaan met bezuinigingen komen, dus het gaat wel ten koste van iets. De heer Azzouzi: Ik denk dat de wethouder zero based anders interpreteert. Er moet gekeken worden naar de budgetten, integraal kijken waar lucht in zit. Dingen die niet nodig zijn, simpel, niet doen als die niet nodig zijn. Rapporteren naar de raad lijkt me wel eenvoudig. Wethouder Fortuyn: De dingen die niet nodig zijn, geef mij eens een voorbeeld. De heer Azzouzi: Heel gek, een abonnement dat loopt en we krijgen de dienst niet. Of een budget dat wij te hoog hebben geraamd, aan de hand van de jaarstukken zien wij dat die uitgaven structureel, 4 jaar achter elkaar, minder zijn dan we hebben begroot. Dat. Wethouder Fortuyn: Ik vraag aan u een voorbeeld. De heer Jumelet: Voordat we in een soort wel of niet verhaal komen of een beetje in een spel, de vraag was, over het zero based begroten, is dat inderdaad een optie. Zo ja, op welke termijn zou dat een optie kunnen zijn? Ook tegen de achtergrond, daar steun ik de heer Azzouzi heel erg in, als je tegen de achtergrond van jarenlang geld overhouden aan de achterkant, dan is het lastig. Stel dat we zeggen: we gaan bezuinigen. En straks blijkt dat we € 8 mln over hebben, ja, dan kunnen we de heer Azzouzi alleen maar gelijk geven over zero based begroten. Ik vind het dan flauw om te vragen: geef voorbeelden. De vraag is, het principe van zero based begroten, is dat een begaanbare weg voor Lansingerland in de aanloop naar de begroting 2024 of 2025? Ik kan het niet inschatten. Dat is eigenlijk de vraag en ik zou er graag een antwoord op willen hebben van de wethouder. Wethouder Fortuyn: Meneer Jumelet en meneer Azzouzi, wij doen al zero based. De overschotten waar ook meneer Markus het over had, u kunt het nakijken in de jaarrekening, er is nauwelijks een onderuitputting, er is nauwelijks iets wat we niet gerealiseerd hebben. Het wordt door de wiebelende inkomstenkant van het rijk beïnvloed en daar kan ik niets aan doen. Het zijn incidentele inkomsten, vind ik prima, maar daar kan ik niets mee. Wij kijken heel scherp naar de begroting en dat is zoals die nu voor ligt. Natuurlijk kan je zero based nog een keer kijken naar de lijst van de kaderbrief, je kan ook over indexaties een discussie aangaan. We hebben het op 4,5% gezet, we hebben de meicirculaire gevolgd, maar u kunt ook zeggen: volgens mij wordt het 2%. Maar ik houd me wel aan de regels. Inwonersaantallen hebben we gehad. Incidenteel geld, dat begrijp ik ook wel, als het kan incidenteel budgetteren, want dan is de pijn minder, maar uiteindelijk moeten we wel oplossingen vinden. De heer Van den Beukel, woonlasten niet boven het landelijk gemiddelde. De heer Jumelet: U ging mijn vraag beantwoorden, maar ik had er nog 2 open staan, over de stelposten en de WOZ. Wethouder Fortuyn: Die € 730.000 WOZ inlopen belasting, dat is tekort van het rijk. Ik ga technisch worden, maar de korting die het rijk toepast heeft te maken met de gemiddelde WOZ-waarde die wij in Lansingerland hebben. Ze zeggen: u heeft zoveel WOZ-waarde, u kunt dat bij uw eigen inwoners ophalen. Dat is de korte klap, die ik even geef. Ze geven zoveel korting, dat betekent dat je hem in kan lopen door je WOZ extra te verhogen met die € 730.000, dat is ongeveer 4% boven de indexatie die we nu in de begroting hebben zitten. 1% is € 199.000, dat is uit mijn hoofd, dus prik me niet op een eurootje. Dat betekent 4% verhoging, dat betekent ongeveer € 16 per huishouden, als ik heel snel reken. Stelposten, die heb ik in mijn opening gehad. Maak een amendement, haal hem eruit. Het staat in de kaderbrief, dat is geadviseerd. Woonkosten niet boven landelijk gemiddelde, ik had eigenlijk een vraag aan meneer Van den Beukel. Bedoelt u dat in tarief of in euro's? De heer Van den Beukel: Ik heb aangegeven richting de heer Azzouzi dat ik open sta voor een gesprek daarover, dat het op die manier te definiëren valt. Het gaat erom, dat ik een ondergrens wil, nee, een bovengrens, van hoeveel het college uit belastingverhoging wil halen om een sluitende begroting te krijgen. Daar graag een reactie op. Bent u bereid daar een maximum aan te stellen? Wethouder Fortuyn: Het lijkt me een beetje vooruitlopend op een begroting die we nog maken moeten. Ik sluit het niet uit, laat ik dat voorop stellen, ik ga ook niet toezeggen dat ik het niet ga doen. We gaan gewoon kijken: waar gaat de pijn vallen? De keuzes die we maken gaan we gemotiveerd aan u overdragen tijdens de begroting en in de motivatiebrief. Dan de

gereedschapskist, de factsheets, incidenteel, structureel, OV-fietsenstalling, dat komt uiteraard op u af. Over de pauzeknop heb ik het ook gehad in de inleiding al. Als het aanbesteed is, kan ik het niet meer, als het nog aanbesteed moet worden, gaan we er wel even verstandig over nadenken, dat moge helder zijn. De VVD. De heer Machielse: Ik zou er echt wel waarde aan hechten als de wethouder financiën reageert op de opmerkingen van de VVD over het slechts deels verwerken van een amendement op de begroting. In mijn optiek, welk dossier of portefeuille het ook betreft, was het een amendement op de begroting waar toch echt de naam van de wethouder financiën op heeft gestaan. Wethouder Fortuyn: Kan. Het ging over de term groei. Wij hebben de discussie gehad vorig jaar over de groei in de vorm van personeel volgt beleid. Wat we niet gedaan hebben, dat het aantal inwoners de factor 7, 8 of 9 zou krijgen. Dat is ook niet gebeurd, klaar. Dus we doen nog steeds wat u gevraagd heeft. De heer Machielse: Dan zou ik nu natuurlijk ontzettend blij moeten zijn, maar toch lees ik in veel stukken overal die drieslag terug, dat formatie gaat volgen beleid, groei en wettelijke taken. Wettelijke taken, daar hoeven we het niet over te hebben. Beleid is het amendement dat we in deze raad hebben vastgesteld. Maar groei is nergens door deze raad vast gesteld als ambitie om capaciteit op te baseren, dus waar komt die vandaan en waarom komt dat op allerlei plekken terug in de stukken zonder dat deze raad daar om heeft gevraagd. Wethouder Fortuyn: Ik weet niet of het een semantische discussie moet worden. Als wij een afdeling hebben waar de activiteiten toenemen, dan zou je daar ook je capaciteit voor moeten hebben, dat is gewoon feitelijk. Het is niet genormeerd van 7 per 1.000 inwoners. Maar als ik een taakverzwaring heb of een groei in aanvragen op vergunningen, ik kan ze ook laten liggen. De heer Machielse: Ik vind het prettig dat de wethouder zo uitgesproken is, ik vind het helemaal geen semantische discussie. De raad heeft vastgesteld dat door het niet te koppelen aan het aantal inwoners op een norm, dan blijft de raad maximaal in positie. Ik hoorde de wethouder een kleine 20 minuten geleden nog uitleggen, dat een groei van de inwonerprognose een positief effect teweeg brengt met een deel van het gemeentefonds dat we opeisen zonder dat daar noodzakelijkerwijs altijd 1 op 1 een verhoging van de kosten tegenover staat. Nu hoor ik de wethouder weer zeggen, dat er wel een verhoging van de kosten tegenover staat noodzakelijkerwijs. Wat wordt hier nou bedoeld met groei en waarop is gebaseerd dat dit in alle stukken terug komt zonder dat de raad daar om heeft gevraagd? Wethouder Fortuyn: Ik vind het een lastige situatie worden op deze manier. Er zit groei in allerlei elementen van de organisatie of in de vraag of in de buitenwereld. Als wij een taak krijgen en er moet ook personeel aanrukken, dan heb ik dat wel nodig. U kunt ook de werkzaamheden laten opstapelen, zo simpel is dat. Er zijn autonome ontwikkelingen, maar die hebben niets met het uitgangspunt van zoveel per 1.000 inwoners te maken. Waar het zo in de teksten staat en dat u het zo leest, maar dat is niet direct de bedoeling, alsof wij op alles maar mee gaan hobbelen. Nee, we kijken zeer kritisch naar onze inbreng. De heer Machielse: Ik zal proberen het de laatste keer op dit onderwerp te laten zijn. Ik zou echt graag de bevestiging van de wethouder financiën willen, dat er geen norm is gebruikt en groei slechts een tekstuele speling is, om het maar even zo te noemen, en er geen koppeling is gemaakt tussen inwonergroei en kosten. Dat wil ik horen van de wethouder. Wethouder Fortuyn: Die bevestig ik. Er is geen norm gehanteerd. Het is echt een behoefte aan geweest. Mevrouw Den Heijer, een sluitende begroting. Ik heb het niet iedereen horen zeggen, maar we zijn het er wel over eens, het is evident dat je met een sluitende begroting aan de haal gaat. Dan duurzaamheid ontzien, ja, weet je, er zijn heel veel opmerkingen gemaakt door iedereen en ik denk dat het belangrijk is. We gaan natuurlijk niet snijden in zaken waar we niet perse in hoeven te snijden. Wat ik al aangegeven heb bij de inleiding, wij willen graag voorkomen dat er materiële, denk aan buitenruimte en andere investeringen die we gedaan hebben, vernietigen misschien voor een periode van een paar jaar, of immaterieel dus echt het sociaal domein of wat schade brengt aan mensen, dat proberen we zoveel mogelijk te voorkomen. Echter, we kunnen niet uitsluiten dat het hier en daar pijn gaat doen, de broekriem moet aangetrokken worden. Ik was wel blij, hoor, mevrouw Den Heijer, u zegt: blijven investeren. Ik denk dat dat heel goed is, want dat is ook goed voor de samenleving. Dan de CU, die had een mooie opening, copy/paste, maar hij begon

met Halsema, ik vond hem wel leuk, ik wist het niet. Daar heb ik overigens al op gereageerd. Een inflatiecorrectie, is er eventueel ruimte, ja, er is ruimte om te kijken, we gaan monitoren: klopt het allemaal wel wat we nu aangenomen hebben in de inflatie? Is er ruimte voor? Ja, het zou kunnen. Wij zien natuurlijk op de verschillende onderdelen hele rare verschillen. Als je naar de buitenruimte kijkt, asfalt en kunstwerken, je moet raar staan kijken dat je 20% overschrijding hebt op je budgetten. Bij andere valt het weer wat mee. We zien nu de gasprijs weer wat stabiliseren, het blijft nog hoog. We zien op allerlei fronten beweging. Tegelijkertijd, het is lastig, het is inschatten. De ruimte waar meneer Azzouzi het over heeft, probeer zo scherp mogelijk aan de wind te zeilen, ik denk dat dat goed is, maar je moet wel realistisch begroten. Dat is een uitgangspunt. Over de stelpost herverdeeffect heeft u het ook gehad. Ik ben wel blij dat u aangeeft in basis geen taboe te hebben bij het vullen van de gereedschapskist. GL, mevrouw Van Splunter is heel enthousiast om het OZB-tarief te gaan gebruiken. Laten we kijken hoe dat uitpakt in de uiteindelijke begroting. Windmolen, investeren in een windmolen, dan komen we ook terug op het CDA, verdienmodellen, jawel, we kunnen de Eneco-gelden gebruiken. Als mevrouw Van Splunter een goede plek weet, dan houd ik me aanbevolen. De PvdA, ik denk dat ik heel veel antwoorden al gegeven heb. Scherp begroten 2024/25, de jaren 2026/27 heeft niet zoveel zin. Kijk naar je investeringen, je MIP, dat gaan we zeker doen, die wordt weer herijkt, dat krijgt u ook nog. Wonen plus, daar heb ik ook antwoord op gegeven. En nog een vraag over Bleizo-west en de tekst in het coalitieakkoord. U vroeg daar een duiding voor. We zijn eigenlijk gematigd positief. Waar zijn we positief over? In het coalitieakkoord van de provincie Zuid-Holland wordt Bleizo-west als potentiële woonlocatie gezien. Het wordt eindelijk een keer onderkend, dat wonen daar potentieel een mogelijkheid is. Wat jammer is, is dat men het koppelt aan de windopgave, we hadden liever gezien dat ze dat niet hadden gekoppeld. We hebben in een eerder stadium aan gegeven, dat we wel willen voldoen aan de windopgave, maar niet kunnen voldoen. De provincie zegt: nou, ik denk het wel, hoor, daar kunnen wij wel aan voldoen, wij gaan onderzoek doen. De bal ligt op dit moment bij de provincie om te onderzoeken of er een locatie zou zijn om de 12 megawatt, het is een verschrijving geweest, die 15 megawatt, dat we er opeens 3 bij kregen, een soort rente, maar dat hebben we niet gekregen. Ik heb het even nagevraagd, het blijft 12 megawatt. Zij doen onderzoek. Wat van belang is, is dat men voor het eind van dit jaar een keer helderheid wil scheppen. Dan denk ik dat we vanuit die fase de nieuwe realiteit hebben en dat we met elkaar de stappen vooruit kunnen zetten. Vooralsnog blijven de besluiten van de raden van Zoetermeer en Lansingerland gewoon recht overeind, wij zullen nog steeds ons best doen om daar woningbouw mogelijk te maken. Maar we kijken gematigd positief naar de uitspraak, maar we hadden liever de koppeling niet gehad. Hiermee denk ik iedereen zo goed getracht heb te beantwoorden.

Wethouder Hoek: Ik heb alleen wat vragen gehoord van de VVD. Dank voor de complimenten die u heeft uitgesproken m.b.t. de onlangs gehouden beeldvorming en het feit dat met onze recruiters toch een behoorlijke slag hebben gemaakt om met name vast personeel aan te trekken. Dat vinden wij bijzonder prettig, wij zelf ook natuurlijk. U weet ook, dat er altijd een relatie bestaat tussen inhuur en vast personeel. En ja, de recruiters zijn aangenomen om vast personeel aan te nemen, maar we ontkomen er niet aan dat bepaalde functies ook door tijdelijke inhuur worden ingevuld. A. omdat ze er soms niet zijn, maar B. ook omdat ze voor een bepaalde klus worden aangenomen, dus dan is dat een bewuste keuze. De verhouding tussen inhuur en vaste krachten verantwoorden wij op de manier zoals we met elkaar afgesproken hebben. Dat is mijn antwoord op deze vraag. De heer Machielse: Meneer Hoek ging bijna antwoord geven op de werkelijke vraag, die ik had gesteld. Dat is namelijk: verwacht het college dat onderaan de streep een kostenbesparing gerealiseerd kan worden, omdat eigen personeel, als je dat langer aan je weet te binden, uiteindelijk goedkoper is dan veel externen en veel werving. Wethouder Hoek: Ons personeel is natuurlijk geënt op het werk dat er ligt, dus dat is redelijk moeilijk in te schatten. We bepalen dat ook op basis van capaciteitsbehoefte op dat moment. Dat is natuurlijk een dynamisch dossier. Besluiten wij

bijvoorbeeld om Oekraïners te huisvesten, dan zorgt dat ervoor dat de behoefte aan extra personeel aanwezig is. Of dat een besparing gaat genereren zal de toekomst uitwijzen. N.a.v. het amendement formatie volgt beleid voor een sterke organisatie, zo luidde dat amendement, dat heeft u goed gezien. Na afloop van het amendement, toen het aangenomen was, heeft de gemeentesecretaris een consultatieronde gehouden met alle woordvoerders en zelf fractievoorzitters om op een goede manier duiding te geven aan dit amendement: wat bedoelen jullie daar nou concreet mee? Uit die duiding is een soort commitment gekomen: dit is de duiding die we eraan geven en zo willen we het gerealiseerd zien. In de toelichting van de kaderbrief, dat sluit aan op dit commitment. U vroeg om uit te splitsen per domein wat dan de capaciteitsbehoefte is, dat hebben we op deze manier gedaan. Ik hoor bij andere fracties geen onvrede over: dat is niet op de juiste manier gedaan. Ik ga er dus vanuit, dat de duiding van het amendement op een goede manier inhoud is gegeven en dat het merendeel van de raad tevreden is over hoe het nu gaat. Is dat niet het geval, dan horen we dat, maar wij hebben sterk de indruk dat we zeer goed en wel tegemoet zijn gekomen aan hetgeen de raad van ons wenste. De verwarring tussen groei en beleidsambities, daar heeft u een bevredigend antwoord op gekregen van de heer Fortuyn, dus daar hoef ik verder niet op in te gaan. Volgens mij waren dat de vragen die u gesteld had. Dank u wel.

Tweede termijn

De heer Van Doorn, L3B: Dank aan het college voor het beantwoorden van de vragen en het mee discussiëren over oplossingsrichtingen. Over capaciteit hebben wij u goed verstaan, wij zullen initiatieven nemen om te kijken of we op dit punt een amendement, motie of iets kunnen opstellen. We moeten ons verdiepen in wat er precies gezegd is en welke richtingen een optie zouden zijn, maar daar zullen wij op de lijn komen van hoe we dat het beste kunnen vormgeven. Ten aanzien van de opmerking van ons om het uitgangspunt 'geen geld geen Zwitsers' concreet een plek te geven, proef ik wel steun. Omliggende gemeenten lopen tegen dezelfde problematiek aan, er worden standpunten ingenomen: we willen wel uitvoeren, maar als we de middelen niet krijgen, kunnen we niet uitvoeren. Wij worden graag mee genomen door het college in de gesprekken die ik beluisterd heb, dat ze gevoerd gaan worden met omliggende gemeenten die tegen vergelijkbare problematiek aanlopen, met VNG, met provincie en rijk, om gezamenlijk deze verantwoordelijkheid te pakken. Als je incidenteel geld geeft, moet je niet aan de andere kant mekkeren als wij incidenteel zaken proberen te dekken om de samenleving niet kapot te maken. Daar willen wij, als we toch elkaar in dat proces informeren, op die momenten een terugkoppeling krijgen over vorderingen en of we als raad in positie moeten komen om extra druk te zetten of om acties te ondernemen waar dat helpend is. Per beleidsveld een taakstelling van 10% aan beleid te schrappen, ik hoor in de toezegging van de wethouder dat die elementen erin zitten, hij sluit niet uit dat er per beleidsveld soms wel meer in beeld gebracht gaat worden dan alleen maar 10%, zodat wij als raad in positie komen om de juiste keuzes te maken, in ieder geval vanuit het perspectief van het coalitieprogramma en waar wij voor staan. We hebben echt gepleit in deze bespreking om aan de inkomstenkant creatief te zijn. Het CDA steunt die lijn, kijk naar erfpacht. Het gaat mij niet om de inhoudelijke voorbeelden, wij zeiden ook: investeer in kennis om subsidies vrij te maken, niet alleen voor de gemeente, maar ook in de samenleving bij verenigingen. Ik zou graag willen verkennen hoe we dat kunnen amenderen of inbrengen bij de uitgangspunten, dat daar de focus op komt te liggen. T.a.v. de woonlasten, op een bepaalde ondergrens te borgen, dat valt in de lijn met wat L3B aangaf, het zwaartepunt moet zwaar aan de bezuinigingskant liggen en niet aan de lastenverhogingskant. Ik wil wel kijken naar tekst, maar dit is wel een lijn met hoe wij hiernaar kijken, dat het de laatste strohalm is die je moet pakken en dat moet redelijk zijn. Daarnaast zullen wij de lijn van de CU zeker steunen m.b.t. de stelposten, wij denken graag mee. Ik denk dat dit in deze fase het maximale is wat wij als raad kunnen doen om richting mee te geven langs welke oplossingslijnen deze problematiek opgepakt moet worden. In dat verhaal gaan we in dat proces

naar een volgende stap van steeds fijner worden en een beter beeld van de werkelijke problematiek, die uiteindelijk overblijft, want met dit rijk weet je het immers maar nooit, het kan zomaar na september allemaal weer anders zijn dan we nu denken dat het is. Op dat vlak met elkaar dit gesprek blijven voeren, dit is de kaderbriefbehandeling maar wat mij betreft ruimen we meer van dit soort momenten in om goed te toetsen: welke keuzes liggen er voor, wat komt er op ons af. Dan kunnen we het met elkaar oplossen. Het proces dat we nu met elkaar doen, ook dit debat, het is niet het oplezen, we zijn echt met elkaar aan het verkennen waar kansen liggen, dat vind ik wel een belangrijke, positieve ontwikkeling in deze gemeenteraad. Daar wilde ik het bij laten, dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Om onderscheid te maken tussen techniek en inhoud, ik denk dat er veel gewisseld is over de techniek vanavond. Er zijn toch aardig wat suggesties gedaan zijn rondom de stelpost et cetera. Op het moment dat de CU met een amendement of motie komt, dan zullen we zeker geïnteresseerd zijn. Rondom incidenteel ben ik het ook wel eens met de boute uitspraak van de heer Van Doorn, het kan toch niet zo zijn dat we het geld hebben incidenteel en het niet uit mogen geven en daarmee dingen kapot maken. Maar dat beluister ik ook bij het college, dat we de grenzen opzoeken en misschien ook wel een klein beetje over die grenzen heen gaan en richting provincie aangeven: is het je waard om zo strak in de leer te zijn? Er werd aangegeven, over die biechtstoel, als goed protestant ben ik niet zo van de biechtstoel, maar waar ik wel van ben, is de gereedschapskist. Daar is al heel veel over gezegd, daar kijken wij ook wel naar uit, niet alleen naar de kist zelf, maar met name naar de inhoud. Ik hoor vanavond heel veel fracties zeggen: wij zijn bereid tot keuzes. Die tijd is wel aangebroken om keuzes te gaan maken, in die zin wint de gereedschapskist alleen maar aan waarde. Ook het college zal natuurlijk een voorschot geven van hoe je die gereedschapskist zou kunnen gebruiken. Dat wordt een heel interessante discussie in het najaar. Ik herhaal dat mijn fractie graag bereid is om echt met keuzes te gaan komen, waarbij het startpunt het coalitieakkoord is. Vanuit dat startpunt willen wij heel graag kijken. In tegenstelling tot wat de VVD in de eerste termijn aangaf, heb ik toch wel het gevoel dat het college toch echt wel overtuigd is van de problematiek die er ligt en de urgentie van het tekort. De suggestie die wellicht gewekt is, dat het college daar lichtvoetig overheen zo stappen, dat gevoel hebben wij in ieder geval niet. Tenslotte, wat mij toch wel een beetje triggert is de maakbaarheid die de VVD aangeeft rondom het personeel n.a.v. de uitleg van het amendement van november vorig jaar. Het is ook een beetje de exegese die je eraan toekent, wat is je startpunt. Als je kijkt naar hetgeen de wethouder aangeeft, hebben wij toch wel het gevoel dat er een goede uitleg aan wordt gegeven. Kijk je er op een enge manier tegenaan of op een wat ruimhartige? Wij zien dat de geest van het amendement voldoende terugkomt, wat ons betreft zit daar geen spanning. Dat was het, voor het eerst in mijn carrière heb ik tijd over.

De heer Van den Beukel, CDA: Dank aan het college voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn. Het was goed om zo de ronde te maken en van andere partijen te horen waar zij hun speerpunten zien en waar ze ook niet naartoe willen bewegen als het gaat om de begroting. Ik heb genoteerd dat het coalitieakkoord weliswaar een startpunt is, maar dat het niet wordt geamendeerd als uitgangspunt, dat lijkt me heel fijn en goed. Ik heb ook genoteerd dat er veel draagvlak is in deze raad voor zero based begroten. Tegelijkertijd heeft de wethouder, in mijn beleving, gezegd dat hij dat nu al doet. Daar zit wel licht tussen, dus ik zie uit naar het amendement van collega Azzouzi of iemand anders en als het niet komt, ga ik het zelf opstellen om toch daaraan invulling te geven als uitgangspunt, want volgens ons is daar meer te halen. Idem voor het kritisch zijn op stelposten. Daar ligt wel een kans om samen op te trekken als raad. Blij ook te horen dat bij collega partijen duurzaamheid en groen als prioriteit is genoemd. Toch een vraag aan de heer Muis, of hij de ruimte voelt om bij de begroting met een voorstel te komen om zijn groenblauwe visie en het ontwikkelplan Rottemeren ook van een financieel kader te voorzien. Dat is

wel echt onze verwachting. Als hij er niet zelf mee komt, dan wil ik zelf met een initiatief komen, maar liever leg ik het bij het college neer, omdat het college beter inzicht heeft in de omvang van de middelen op basis van de voorbereidende projecten. Dan heb ik een toezegging gehoord, daar ben ik ook blij mee, op de pauzeknop, van de heer Fortuyn. Hij zei: alles wat nog niet aanbesteed is, daar kijken we wel integraal naar bij de begroting. Maar integraal ernaar kijken betekent wel dat je dus nu niet tussen eind juni en september alsnog uitgaven gaat doen, want dat zou die mogelijkheid ontnemen. Graag een toezegging dat ik die toezegging toch goed heb gehoord en genoteerd. Qua woonlasten, daar nodig ik graag andere partijen uit om samen op te trekken, richting de heer Van Doorn, hoe we ervoor kunnen zorgen dat bezuinigen eerst komt en daarna pas eventueel aan de lastenknop draaien, maar liever niet. Vervolgens over nieuwe inkomsten genereren, ook daar is steun bij andere fracties te bekennen en te kijken: wat kunnen we nog meer met subsidies, wat kunnen we met erfpacht, wat kunnen we uit instrumenten halen om ervoor te zorgen dat we meer inkomstenbronnen genereren en niet alleen maar afhankelijk zijn van het gemeentefonds, want dat is inderdaad zeer volatiel. Dus laten we dat als uitgangspunt erin brengen, zou ik denken. Dan heb ik wel nog een vraag aan de heer Fortuyn, ik kijk even naar de klok, het gaat nog goed. De heer Jumelet: Het gaat om de vraag, die € 730.000, die feitelijk gekort wordt vanuit de uitkering, die we eigenlijk moeten inlopen. Hoe kijkt u daar tegenaan als het gaat om de WOZ? De heer Van den Beukel: Toch wel kritisch. Het rijk mag zeggen: dat is belastingcapaciteit, die moet je benutten. Maar iemand wiens salaris niet gegroeid is en tegelijkertijd in een huis woont dat meer waard is geworden, is niet vanzelfsprekend dat hij meer belasting af kan gaan dragen. Voor ons is het geen automatisme dat dat bedrag meteen op de belasting wordt gezet. Ik hoop dat dit uw vraag beantwoordt. Mevrouw Van Splunter: Ik ben erg benieuwd of we ook een andere kant op kunnen denken, namelijk, goedkopere woningen bouwen. Dan gaat de gemiddelde WOZ-waarde naar beneden. Ik heb net een heel technische uitleg gekregen, ik kan hem er nu wel in gooien. Dan gaan ook de woonlasten naar beneden. Sterker nog, we gaan ook een oplossing bedenken voor het aantal inwoners, dan gaat het ook lekker aan de batenkant omhoog. Jongeren hebben een perspectief. Ik zie hier echt iets moois, iets sociaals gebeuren. Ik zeg gewoon: heel veel bouwen. Minder korting, dat is uiteindelijk het verhaal. Het mes snijdt wel aan heel veel kanten, hoe denkt u daarover? De heer Van den Beukel: Heel plezierig te horen dat mevrouw Van Splunter ons verkiezingsprogramma parafraseert. Dat meen ik in alle oprechtheid. We hebben als CDA het voornemen uitgesproken, ik wil er graag handen en voeten aan geven met mevrouw Van Splunter, om meer te bouwen voor jongeren met gedeelde voorzieningen. We zien nu dat we starterswoningen bouwen, die in veel gevallen gezinswoningen zijn. Terwijl, veel van onze jongeren willen tussen 18 en 28 prima wonen in een studio met een paar gedeelde voorzieningen. Dat zou goedkoop zijn, betaalbaar, het brengt de gemiddelde WOZ-waarde omlaag. Bovendien sluit het aan bij een grote behoefte in onze samenleving. Het is onze overtuiging dat we dat niet alleen hoeven te zoeken in flexwoningen, maar dat we er in de voorgenomen woningbouwprojecten echt ruimte voor gaan vinden. Of het nou in Bleiswijk is of in Bergschenhoek of in Berkel, daar zie ik echt kansen. De heer Jumelet: Hoe kijkt u aan tegen de suggestie van WIJ om met name de ouderenwoningen en huisvesting voor jongeren te versnellen? Daar is heel veel behoefte aan. De heer Van den Beukel: Met alle waardering die ik ervoor heb, heb ik een beetje een déjà-vu ervaring. Volgens mij is er een motie aangenomen in deze raad: versnel flexwoningen. Afgelopen 2, 3 jaar hebben we er heel vaak over gesproken, dat we het allemaal belangrijk vinden. Als de heer Muis kans ziet om het verder te versnellen, dan zie ik daar zeer naar uit, maar ik heb nog geen nieuwe kansen geïdentificeerd om daar nog meer te doen dan het college al doet. Ik heb gehoord bij de wethouder, dat roept wat vragen op, dat hij in het licht van de financiële uitdagingen geen nieuw beleid voorziet. Of ik heb het verkeerd begrepen, maar dat heb ik beluisterd. Tegelijkertijd, als ik kijk naar de bestuurlijke planning, dan zie ik nog een plan voor vitaal ouder worden, voor leefbare en veilige wijken, voor waterbeleid, voor groenbeleid, kansrijk opgroeien, leerlingenvervoer. Dat komt op mij over als nieuw beleid. Zegt hij daarmee: ik veeg de

bestuurlijke planning weg, ik maak plannen die per definitie geen euro mogen kosten? Hoe verhoudt de bestuurlijke planning tot de uitspraak die ik heb gehoord. Tot zover.

De heer Machielse, VVD: Ik zat nog na te denken over de uitstekende vraag zojuist van de heer Van den Beukel, ik ben ook erg benieuwd naar dat antwoord. Dat brengt mij met een mooi bruggetje bij antwoorden, want dat heeft het college wel gedaan in hun termijn, waarvoor veel dank. Het is goed te horen dat groei absoluut van het inwonersaantal geen uitgangspunt is geweest voor deze kadernota en ook niet zal zijn voor de begroting. Ik kijk ernaar uit om dat niet meer terug te lezen. Er zijn 2 echte aandachtspunten, die ik nog heb genoemd, waar ik wat extra aandacht aan wil geven. Het betreft enerzijds de beperking van de ongebreidelde groei van de lokale lasten, ik zou graag optrekken met collega Van den Beukel en een aantal anderen om te kijken of we daar een goede definitie aan kunnen geven hoe we dat willen meten. Het landelijk gemiddelde, wat neem je wel mee, wat niet, kijk je naar percentages, kijk je naar euro's? Maar laat ik daar alvast bij zeggen, dat een percentage alleen het niet kan worden, omdat een woningwaarde niets zegt over iemand inkomen of iemands mogelijkheden. Zonder dat de heer Jumelet mij hoeft te interrumperen, zal ik hem vast vertellen, dat ik het een zeer perverse prikkel vindt van de rijksoverheid om een korting toe te passen op de gemeentefondsuitkering als je een hogere OZB-waarde hebt in je gemeente, want daarmee dwing je een gemeente tot een bepaalde vorm van nivellering en inkomenspolitiek is niet aan de gemeente. Dat ook maar gelijk even gezegd hebbende. De VVD zal mee optrekken met de voorstellen van L3B en het CDA om die gereedheidskist uit te breiden, geen geld geen Zwiters krachtiger te maken naar deze begroting toe en om ook te kijken om alle lucht in de begroting helder gemaakt kan worden in het zero based scenario. We zijn erg blij met de toezegging om de pauzeknop dichtbij te houden de komende maanden, want we zullen over dun ijs heen moeten voor we een sluitende begroting hebben. Ik kijk uit naar het voorstel in augustus van het college. Tot slot wil ik er nog wel aan toevoegen dat ik hoop dat het college naast een betoog over lastenverzwaring, die ik links en rechts heb gehoord, toch ook de broekriem weet aan te trekken de komende maanden, want ik startte er al mee: solide financieel beleid gaat nodig zijn, want alleen dat zorgt voor lagere lokale lasten. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: We hebben ook in de eerste termijn veel interessante dingen gehoord op basis van deze brief, goed om zo daarover met elkaar te praten. Bedankt ook voor de toelichting van de wethouder. Het klinkt allemaal misschien lichtvoetig, we gaan geen rare dingen doen, heb ik gehoord, we gaan ons best doen. Het klinkt lichtvoetig, maar we houden daar vertrouwen in. Duidelijk is ook voor ons, dat het veel discipline vraagt voor de raad, geen nieuw beleid maken, er zijn genoeg uitdagingen zoals we er nu voor staan. De toezegging, logisch, dat er een sluitende begroting komt en inzicht in die gereedheidskist. Dat we ook ideeën hebben over de vrije beleidsruimte, hoe groot of hoe klein die dan ook is, daarin krijgen we dan inzicht. Een klein punt waar ik nog op in wil gaan, dat is het idee van de kaasschaaf of biechtstoel of 10% korten in kaart brengen. Wij vinden dat getal van 10% echt niet belangrijk. Ook het idee van een kaasschaaf staat ons niet helemaal aan, het gaat echt om de beleidsinhoudelijke keuzes, die je maakt met elkaar. Maak het verschil tussen nice-to-have of need-to-have. Wat we daar dan concreet mee bedoelen, dat is nog wel lastig om dat op basis van dit stuk te geven, want daar heb je wel meer informatie voor nodig. Het gaat over de feitelijke indeling, wat noodzakelijk of optioneel is, daar hebben we die gereedheidskist gewoon voor nodig. Het is niet verstandig om op basis van allerlei politieke standpunten zo'n lijst op te gaan stellen. Ik ben blij dat we als raad op één lijn lijken te zitten. Daar gaan we na de zomer met elkaar over door. We hebben nog wat feitelijke, meer instrumentele dingen met elkaar besproken, zoals de stelposten. Wij zien het amendement van CU dan wel tegemoet, het is even de vraag of we daarin mee gaan. Ja, wij vinden het ook wel belangrijk dat je jezelf klaar maakt voor wat er allemaal nog gaat komen. Tegelijkertijd moet je ook de beschikbare

ruimte op gaan zoeken met elkaar. Dan zijn er nog andere punten langs gekomen, maar ik vind het wel prima om het hierbij te laten. Dank u wel.

De heer Markus, CU: In de techniek van de begrotingsmethodiek ben ik toch een beetje de weg kwijt geraakt in de beantwoording van het college. Begroten we nou wel of niet zero based, en zo ja, waarom hebben we daar dan nooit uitkomsten van gezien? Die gereedheidskist is toch wel een beetje het magische woord van vanavond, dat wordt echt een ontzettend ding, want daar zit alles in wat onze problemen moeten gaan oplossen. Dat zeg ik enigszins cynisch, want ik zie er ook een beetje een gevaar in: het komt goed, want het komt in de gereedheidskist. Dat zou zomaar eens tegen kunnen vallen, dan hebben we misschien spijt van het feit dat we daar op vertrouwd hebben, omdat er toch niet echt alle gereedheid in zit wat we met elkaar missen. Misschien zit er alleen een kaasschaaf in en willen we toch een ander soort schaaft hebben. Dat is nog even een worsteling, die we na deze commissie op ons in moeten laten werken en kijken wat we daarmee gaan doen richting de begroting. Dan nog een paar punten. De zoektocht naar extra inkomsten, dat klinkt bijna als een open deur, maar ik zie het voorstel graag verschijnen, want ik denk dat je er alles voor moet doen om ernaar te zoeken. Overigens twijfel ik wel of dat effect gaat hebben voor 2024 al, maar wie weet, maar zeker goed om dat op te pakken. Het uitgangspunt van de lastenverzwaring, daar kijken wij iets anders tegenaan. Wij willen dat echt bij de begroting afwegen, niet om allerlei uitspraken nu te doen. Om er een soort plafond in te stellen, dat vinden wij gevaarlijk, want misschien moet je wel dingen weg bezuinigen waar je eigenlijk helemaal niet blij mee bent en moet je misschien toch iets boven het landelijk gemiddelde gaan zitten. Ik vind het zeer gevaarlijk om dat op deze manier nu al vast te gaan leggen met elkaar zonder te weten waar we daadwerkelijk op uitkomen. Dus daar zijn wij kritisch op. Nogmaals, wij staan er open voor richting de begroting. We hebben in onze eerste termijn aangegeven waar de prioriteiten moeten liggen. Niet om de discussie te openen, maar het ging over het amendement rondom het aantal fte per 1.000 inwoners. Daar wil ik toch duidelijk van gezegd hebben, dat het uitgangspunt dat nu in de kaderbrief staat precies is wat wij bedoelen. Het is heel simpel, als je gemeente groeit, zal je aantal fte ook groeien, domweg omdat je aan je beleid wil voldoen, dat je met elkaar gesteld hebt. Als je een bepaalde reactietermijn hebt vastgesteld en het aantal inwoners neemt toe, dat betekent dat je meer vragen krijgt, dan zal je meer mensen moeten aannemen om aan die reactietermijn te voldoen, dus er zit altijd een relatie tussen beleid en het aantal inwoners, maar het wel via beleid lopen. Als we vinden dat de reactietermijn naar beneden kan om het aantal fte niet te laten groeien, dan moet je daar het gesprek over voeren via het beleid. Maar ik wil hier weg van het feit, dat we niet kunnen groeien omdat het aantal inwoners niet groeit, dat lijkt mij een foute reactie. Dat is niet wat wij met het amendement bedoeld hebben. Dat was het voor de tweede termijn. Dank u wel.

Mevrouw Van Splunter, GL: Dank aan de wethouders voor de beantwoording van de vragen. Ik begin met het stokpaardje van GL, de windmolens, omdat de heer Jumelet erover begon, maar ook wethouder Fortuyn. Ja, in het kader van: er is simpelweg geen plek. Ik wil toch wel heel even benadrukken, ik hoop dat het college en de raad zich daar goed bewust van is, dan wij de ambitie hebben om Bleizo-west te gaan bouwen. Wat mij betreft, in het kader van de WOZ-waarde en betaalbare huizen, het pleidooi dat ik eerder heb gedaan toen ik interrumpeerde bij het CDA, Bleizo-west is nu vanuit de provincie de plek voor de windmolens. Op het moment dat daar gebouwd gaat worden, corrigeer mij als ik daar helemaal mis zit, dan zal er toch echt een andere plek binnen Lansingerland gevonden moeten worden voor die windmolens, wil er de mogelijkheid komen tot bouwen. Als ik het AD zo lees, als ik de stukken vanuit de provincie lees, trek ik toch echt die conclusie. Ik heb het idee dat wij onszelf al helemaal rijk rekenen met bouwen op Bleizo-west, ik zie de heer Fortuyn hier bijzonder op reageren non-verbaal, dus ik zal er vast een toelichting op krijgen. Het feit van 'er is geen plek' om dat zo stellig te zeggen, ik vraag me af of we al in die fase beland zijn en dat we daar toch serieus over moeten zijn. Maar goed, even

doorgaan vanuit een positievere inslag of een andere kijk op windmolens, wij overwegen met een motie te komen om te kijken: zou je hier met burgers in kunnen participeren in de aanschaf van windturbines? Dat even terzijde. Het is sowieso positief te horen, dat er in ieder geval behoudend bezuinigd zal worden op het sociaal en duurzaamheidsbeleid, dat is goed om te horen. Inderdaad, gewoon kritisch kijken naar de batenkant, niet alleen door de OZB-knop, maar ook het betaald parkeren na de eerste 2 uur vrij. En wellicht is toeristenbelasting nog een overweging voor Lansingerland. Verder ook zeer goed om te horen dat de vereniging van Nederlandse gemeenten in ieder geval actie onderneemt richting overheid om een betere balans te krijgen in de taken en middelen van gemeenten. Dat is positief om te horen. Voor de rest, ik heb tijd over, maar de kijker thuis moet ook aangehaakt blijven, dus daar wil ik het voor nu bij houden, misschien gebruik ik hem zo nog.

De heer Azzouzi, PvdA: Dank aan het college, maar ook alle fracties, voor hun bijdragen en de beantwoording. Twee belangrijke punten. Zero based, dat wil ik wel uitleggen, maar ik wil niet in een technische discussie belanden. Het gaat erom, dat wij gaan kijken naar de budgetten, bijvoorbeeld belasting en stelposten, budgetten die de afgelopen 4 jaar een overschot hadden, daar kritisch naar kijken. Dat hebben we in het verleden ook gedaan in de tijden van wethouder Abee. Hij had scherp begroot en hij had de rapportage voorgelegd aan de raad. Ik wil geen opdracht geven aan het college of aan de organisatie, maar kijk er goed naar voordat je over bezuinigen gaat praten. Wij gaan een motie of amendement overwegen om dat toch voor elkaar te krijgen. Het tweede punt is ook belangrijk, dat is investeringen 2023, daar heb ik het over. Wij overhevelen nu € 11 mln naar 2023. In 2023 zit nog € 34 mln. We hebben in 2022 € 17 mln op de lat, we hebben € 11 mln overgeheveld aan investeringen. Dat komt bij die 34. Als je die slag nu gaat doen, dan heb je ruimte in 2024. Als je dat gaat herfasen, dan heb je ruimte en kapitaallasten in 2024 en daarmee ruimte voor minder bezuinigen. Dus kijk ernaar of je het nu regelt met de slotwijziging en meeneemt in de begroting. Dat kan ruimte geven. We zijn blij met de antwoorden van de wethouder en ook dat het sociaal domein zoveel mogelijk ontzien wordt. In die zin zijn we blij, we kijken uit naar de uitkomsten bij de begroting. Dank u wel.

Beantwoording college

Wethouder Fortuyn: Dank u wel voor uw reactie in de tweede termijn, geachte raadsleden en commissieleden. Er is door de heer Van Doorn gevraagd naar gesprekken die potentieel interessant zijn, maar ook van invloed kunnen zijn m.b.t. de oploop naar de begroting tussen gemeenten onderling, of het nou Haaglanden is of een groter geheel of VNG, om daar tussentijds in te voorzien, zodat we er beeld en kleuren bij krijgen. Die toezegging wil ik wel doen, ik denk wel dat het belangrijk is dat we elkaar op de hoogte houden van de ontwikkelingen. Die zullen wij ook meenemen in het kader van de begroting, wij zitten er zelf ook bovenop. De heer Jumelet, provincie en strak in de leer, ik ben het met u eens, we moeten daar wat ruimte zien te creëren om wat meer incidenteel te kunnen inzetten, gezien de ontwikkelingen die er zijn. De oproep van het CDA over zero based begroten gaan we zeker bekijken, maar ik zie hem al in de gereedschapskist zitten, maar we gaan even kijken hoe we dat verder in beeld kunnen brengen voor jullie zelf. Toezegging over de pauzeknop. Ik heb aangegeven: daar waar het aanbesteed is, kan ik niets. Zijn er nieuwe ontwikkelingen of zijn er aanbestedingen onderweg, dan zullen we er opnieuw naar kijken, nut, noodzaak, uitstel, ook in het kader van het licht moeten we het wel doen. Dat heb ik aangegeven, dus daar komen we bij u op terug. Nieuw beleid, u heeft het over nieuw beleid. De heer Van den Beukel: Het antwoord van de heer Fortuyn is toch niet helemaal helder voor mij. Hij zegt: het college zal er nog eens naar kijken. Ik zou willen wensen dat de raad er nog eens naar kan kijken. Gaat hij ons in staat stellen om dat bij de begroting te bekijken of is het iets wat bij het college blijft? Wethouder Fortuyn: Als wij in de begroting daar kritisch naar kijken, dan nemen we

dat uiteraard ook mee in de begroting, dat is duidelijk. Maar als ik amendementen heb of besluiten die door de raad genomen zijn, daar heb ik van gezegd: als ze aanbesteed zijn, worden ze uitgevoerd, daar kan ik niet meer op terug komen. Vervolgens, we gaan kijken als er weer nieuwe aanbestedingen zijn of komen of die onderweg zijn, dan gaan we kritisch kijken wat we daarmee gaan doen. Zo simpel is het. We gaan kritisch kijken, we gaan niet geld uitgeven voor wat nu niet noodzakelijk is. Dat is de vraag waar het om gaat. De heer Van den Beukel: Gaat het dan bijvoorbeeld ook over een openstaande vacature, die nog niet vervuld is? Dat is namelijk geen aanbesteding. Ik wil helder hebben of de pauzeknop wel of niet ingedrukt wordt. Wethouder Fortuyn: Nee, dat gaan we niet doen. Als er vacatures open staan, gaan we die invullen. Het is begroot, er zit een tekort op, die hebben we in de zomerrapportage staan. Dat ga ik niet doen. T.a.v. nieuw beleid, wat ik bedoel met nieuw beleid, dat we niet een nieuwe ontwikkeling op gaan starten m.b.t. iets heel nieuws, wat we met elkaar gaan bedenken. We hebben de woonvisie, we hebben de mobiliteitsvisie, al die dingen, die komen in uitvoering, dat zien we nu ook, daarvan kunt u zeggen, we komen met een kredietvoorstel, dan kunt u zeggen: nou, meneer of mevrouw de wethouder, dat lijkt ons nu niet verstandig, laten we dat maar even uitstellen. Dat bedoel ik te zeggen, dat we niet met nieuwe dingen komen. We zijn nu druk bezig, dat hebben we ook afgesproken in het coalitieakkoord, dat we bezig zijn met de uitvoering van de visies die er liggen. Dat is feitelijk wat we hiermee bedoelen. Dan t.a.v. de gereedschapskist, geen geld geen Zwitsers, de groei waar de VVD mee kwam. Nogmaals, ik denk dat de CU prima aangaf wat wij hier onder groei verstaan en dat we daarmee niet in overtreding zijn of op een andere manier de motie interpreteren. CU was lovend, toch eigenlijk wel. Het herfaseren en overhevelen van de financiering, we kijken daar nog een keer naar. Ik heb hem zelf ook nog niet helemaal gezien, we gaan er echt heel kritisch naar kijken. Daar waar we kapitaallasten kunnen uitstellen of anderszins gaan we zeker met voorstellen komen of schuiven we dingen vooruit. Ik ben het helemaal met u eens, het blijft altijd een risicopost. Ik heb liever dat het wel uitgevoerd wordt en dat we achteraf bij u moeten komen: we hebben het toch gered. Dan dat ik eigenlijk nu al de begroting dicht druk op potentieel te verwachten kapitaallasten die ik mogelijkserwijs misschien niet et cetera. Daar zijn we al scherp op, maar we doen nog een keer een schepje erop. Dan toch even GL, Bleizo-west, ik laat het even. U kent de tekst van het coalitieakkoord van de provincie Zuid-Holland. Ze gaan zelf onderzoek doen, daar wil ik het bij laten.

Wethouder Muis: Een vraag van de heer Van den Beukel. Ik constateer net als de heer Van den Beukel dat verschillende partijen heel veel waarde hechten aan duurzaamheid en groen, net zoals op allerlei andere thema's. We hebben het hier over de uitgangspunten, dus ik formuleer hem even als uitgangspunt om extra te investeren in groen. Maar daarvan is het eerlijke antwoord, dat we als college nu gaan kijken naar alles wat we willen, hoe dat past en hoe je daar keuzes in maakt. Dat is wat wij bij u neerleggen. U kunt dat dan natuurlijk amenderen of er moties voor indienen. Even iets specifiek, er werd ook gevraagd naar de groenblauwe leefomgeving, daar is een beeldvorming over op 5 juli, dan gaan we het hebben over het programma groenblauwe leefomgeving. Dat moet dan een plek krijgen in de omgevingsvisie 2.0. Daarin zullen hopelijk ook de uitdagingen en de nodige investeringen aan bod gaan komen, zodat u kunt kijken: willen wij dit structureel gaan doen of zitten er incidentele investeringen in. Volgens mij is dan het passend moment om daar geld voor uit te trekken. De raad kan natuurlijk op voorhand zeggen: we willen hier geld voor vrij maken. Daar bent u helemaal vrij in als u met elkaar vindt dat het belangrijk is, maak er een potje voor. Wij gaan het in elk geval niet op voorhand doen. Het ontwikkelplan werd aangehaald. Het heet een plan, maar het is een visie, dat weet de heer Van den Beukel ook heel goed. Een ambitie voor een periode van 10 jaar waar geen financiële onderlegger is meegegeven. Dat betekent dat we in gezamenlijkheid met andere gemeenten binnen het recreatieschap kijken welke investeringen er voor nodig zijn om stappen te zetten in die visie om dat te realiseren. Het is niet zo dat we nu hier

bij de begroting 2024 daar een financiële onderlegger voor kunnen toveren, dat zullen we stapsgewijs met elkaar gaan ervaren. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de beraadslagingen over de kaderbrief. Het wordt een besprekingsstuk in de raad, dat is wel duidelijk. Heel concreet is er een motie aangekondigd door GL, een motie of een amendement van de PvdA, daar moeten ze nog over nadenken. L3B, CDA en GL hebben mogelijke amendementen aangekondigd, daar moeten ze blijkbaar ook nog even goed over nadenken, dat begrijp ik, dat zullen we dus afwachten.

De heer Azzouzi, PvdA: Kunnen we even schorsen? De voorzitter: Ja hoor, we schorsen 5 minuten.

Schorsing

De voorzitter: Ik heropen de vergadering van de gezamenlijke commissie van de gemeente Lansingerland.

6.b Zomerrapportage 2023

De voorzitter: De zomerrapportage is een tussentijdse rapportage waarin het college de raad voor het zomerreces informeert over de uitvoering van het lopende boekjaar 2023 en waarin de begroting 2023-2026 geactualiseerd wordt op basis van de financiële en beleidsmatige afwijkingen.

De heer Azzouzi, PvdA: Heel kort. We danken het college en de organisatie voor de stukken. Zoals vorig jaar stellen we vast dat de zomerrapportage nog steeds financieel van aard is. Er is met geen één woord gerept over de komst van die beleidsmatige rapportage. Vraag aan de wethouder: wat is de stand van zaken hiervan? De begroting sluit met een nadeel van € 4,5 na de zomerrapportage. Nu de meicirculaire verschenen is, is dat gehalveerd. Ik sluit niet uit dat het aan het eind van het jaar een positief saldo gaat worden. Beleidsmatig heel kort. We maken ons zorgen over de ontwikkelingen bij jeugd en vooral bij ambulante hulp en GGZ. Graag een toelichting van de wethouder over de maatregelen. Over de investeringen heb ik iets gezegd bij de kaderbrief, het vorige agendapunt, dat ga ik niet herhalen.

De heer Van Santen, VVD: Ik heb 3 punten. Het MIP, mij moet toch wel even van het hart, we hebben in november vorig jaar een motie aangenomen, die het college oproept om een beeldvorming te houden over het MIP met een aantal inhoudelijkheden. Dat is niet gebeurd, dat vinden wij heel jammer. Ik hoop dat de motie alsnog uitgevoerd wordt en ook op tijd voor de begroting, zodat we er wat van kunnen vinden. De heer Azzouzi zei al dat zaken best van belang zijn voor de begroting. Ik zit hier nu 5 jaar en het Huis van de Samenleving komt weer terug, zag ik in de zomerrapportage. Niet mijn favoriete onderwerp, maar ik kan me herinneren dat het best lastig was een tijdje geleden om dat er doorheen te krijgen. We vonden het veel geld, € 500.000, maar de wethouder heeft ons toen overtuigd en een aantal andere partijen die toen nog in de oppositie zaten, kan ik me herinneren, dat echt de veiligheid in het geding was van de medewerkers van de informatie. Hij heeft beloofd dat het voor niet meer dan € 500.000 zou gebeuren, maar we gingen er eigenlijk van uit minder, zei hij toen. Wat zie ik nu? Een verhoging van 30%. Dezelfde argumenten worden gebruikt, veiligheid, daar is best een tijd niets aan gebeurd, dus ik vraag me wel af: hoe urgent was dat nu eigenlijk? De argumenten die u toen gebruikte en die ik nu weer zie, want ja, als het dan zo belangrijk is voor veiligheid, waarom is het dan niet veel sneller gebeurd? Ik wil graag een goede toelichting hebben van de wethouder hierop. Een laatste punt, cultuurhuis. Ik zie dat we € 300.000 exploitatie-overschot voorzien. Ik hoef niet te weten waarom dat komt, dat begrijp ik allemaal niet zo goed, maar prettig om dat te zien, € 300.000, zeker in het licht van het vorige agendapunt, we zijn op zoek naar geld. Maar dan zie ik dat we dat vervolgens in het potje

onvoorzien gaan stoppen. Graag een reflexie van de wethouder of het niet beter is om dat niet te doen, we hebben het geld zo hard nodig. Dank u wel.

De heer Ruijtenberg, GL: Ook ik zal proberen het kort te houden. Ik kan me voor een groot gedeelte aansluiten bij de vorige sprekers, dat mag je eigenlijk niet meer zeggen, maar ik doe het toch. De heer Van Santen over het MIP, dat is mij uit het hart gegrepen. Daar hebben we wat van gevonden en we merken dat het niet goed gedaan is. Ook het Huis van de Samenleving, € 150.000 boven de € 5 ton waarvan we toen hadden gezegd, dat het wel een bijzonder hoog bedrag is. Als we dit hadden moeten doen voor veiligheidsmaatregelen, dan wordt het een gebouw van Pentagon-achtige proporties qua veiligheid, want dit is een ontzettend hoog bedrag, dat we nu gaan besteden. De desbetreffende wethouder, ik weet niet of dat dezelfde is als destijds, ik denk het niet, maar ik zou toch iets meer toelichting willen horen, waarom we dit moeten gaan doen. Tot slot wil ik het hebben over jeugdzorg omdat daar de meeste kosten op gemaakt zijn, daar kunnen we ons in vinden. Bij het vorige agendapunt hebben we aangegeven, dat we niet willen bezuinigen op het sociaal domein bij voorkeur en al helemaal niet op jeugdzorg. We maken ons net als de heer Azzouzi zorgen over. Een nadere toelichting zou gewenst zijn, maar we vinden elke euro die je besteedt aan jeugd goed besteed is, dus we gaan ermee akkoord. Zoals de heer Azzouzi ook zei: we gaan waarschijnlijk aan het eind van het jaar toch geld overhouden, dus we gaan akkoord met deze zomerrapportage. Dank u wel.

De heer Jumelet, WIJ: Zoals de heer Azzouzi het al zei, dat gevoel heeft mijn fractie ook, het is heel erg van technische aard, deze zomerrapportage. Met name de oorzaken van de tekorten, die worden natuurlijk heel duidelijk in het raadsvoorstel neergelegd, het zijn externe factoren. Inhoudelijk hebben wij voor de rest geen opmerkingen. Eén opmerking wil ik wel even maken, dat is n.a.v. de opmerking die door de VVD gemaakt is rondom het Huis van de Samenleving. Mijn fractie vindt het toch wel uitermate belangrijk dat wij ook met name in de organisatie, omdat ze heel erg in de frontlinie zitten hier beneden en direct contact met de burgers hebben, dat deze mensen hun werk veilig en goed kunnen doen. € 150.000, het is natuurlijk, wij vinden dat thuis ook heel veel geld, maar op het moment dat je gaat verbouwen in deze orde van grootte en deze maatregelen is het een heel acceptabel bedrag. In die zin steunen wij van harte. De heer Ruijtenberg: Laat ik even helder zijn, misschien dat de heer Jumelet dat niet goed begrepen heeft, dat kan, maar ik denk niet dat VVD en GL, ik spreek even namens de heer Van Santen, het er op voorhand mee oneens zijn, dat er geld uitbesteed wordt. Ook wij vinden dat medewerkers veilig moeten werken, dat ze goed moeten werken, maar we vinden ook dat de wethouder, het college, niet een carte blanche moeten hebben als het gaat over geld uitgeven voor het Huis van de Samenleving. Wij willen dus wat nadere explicatie waarom dit is. Ik weet toevallig iets van verbouwingen en dat soort dingen. Ik vind € 6,5 ton echt wel een hoop geld. Kan de heer Jumelet het in ieder geval met mij eens zijn, dat een nadere toelichting gewenst is, waarom dit hard nodig is. De heer Jumelet: Het toeval wil dat ikzelf ook heel veel rondom vastgoed en verbouwingen weet, omdat het ook mijn dagelijks werk is, in die zin ken ik een klein beetje het kostenniveau waar we mee te maken hebben en de kostenontwikkelingen in de wereld. Ik ben het met u eens, € 6,5 ton is een hoop geld, zeker € 150.000 extra. Natuurlijk, het is een open deur om te zeggen: we willen wat verdere informatie hebben rondom de besteding. Natuurlijk, daar kan je niet tegen zijn. Maar ik zeg wel, als je kijkt naar het bedrag en naar de extra en met name de argumentatie, dan stemt het mijn fractie niet tot zorg. Maar meer in de zin van: dit is hard nodig, want we weten dat er in deze samenleving mensen lopen die het niet eens zijn en wellicht ons personeel zouden kunnen beschadigen. Een investering is dan hard nodig en die ondersteunen wij van harte. Dank u wel.

De heer Van den Beukel, CDA: Twee punten slechts. Om niet in herhaling te vallen eentje over de praktijkondersteuners huisartsen. Misschien van technische aard, maar met politieke relevantie,

daarom durf ik hem hier te stellen. In de kaderbrief hebben we gelezen, dat de hervormingsagenda jeugd niet helemaal ingevuld is. De laatste tijd hebben we er weinig over gesproken, maar eerdere jaren heel veel, omdat die kosten enorm uit de hand liepen. We hebben het terecht veel gehad over de beschikbaarheid van jeugdzorg, dat die te laag is. Maar de hervormingsagenda jeugd is ook heel belangrijk om de vraag wat omlaag te brengen. De praktijkondersteuners huisartsen waren daar belangrijk in. Nu blijkt volgens de zomerrapportage dat € 1,5 ton niet besteed wordt, omdat die vacatures niet vervuld kunnen worden, niet direct bij de gemeente, maar wel bij die huisartsen. Ik heb altijd onthouden dat het een heel belangrijke interventie was, een mooi stukje beleid om het goede te doen voor onze inwoners. Kan er een nadere toelichting komen van het college, of ze daar verbetering verwachten of dat het een hardnekkig probleem zou zijn. Het tweede is een compliment voor de blijvende investeringen, al vallen die een beetje duurder uit, in goede schoolgebouwen, in verduurzaming, in vervangende nieuwbouw. Als je kijkt naar het MIP, dan zijn er niet veel gemeenten die op een vergelijkbare manier zo breed, zo massaal, zo goed investeren in goede schoolgebouwen. We hebben 7.000 basisschoolleerlingen, gigantische aantallen, dat is prachtig en iets om heel dankbaar voor te zijn. Dank u wel.

De heer Philippens, L3B: Wat ons betreft akkoord op deze zomerrapportage. Ook hier zien we de volatiliteit weer terug komen. Min € 5 mln en na de meicirculaire nog € 2,5 mln. We hopen, wat ook de heer Azzouzi aangeeft, aan het einde weer een beetje positief uit te komen. We zien wel weer dat het financieel is ingestoken. We hopen meer in de toekomst dat het toch wel beleidsmatig neer te kunnen zetten, zodat we meer aan het stuur komen. Wat ons betreft ook grote zorgen op het sociaal domein m.b.t. jeugdzorg. Er wordt door het college benoemd: het is een groot deel inflatie, waar de kosten in zitten. Maar we zien ook een flinke toename in aantallen ambulante jeugdzorg en opvang. Graag blijvende aandacht vanuit het college op deze groep. Daar wil ik het bij laten.

Beantwoording college

Wethouder Fortuyn: Dank u wel voor uw toelichtende vragen. Meneer Azzouzi zei dat het sterk financieel ingericht is. Dat klopt. Ik doel ook op het collegewerkplan, dat eraan zit te komen. Wij hebben de cyclus nog niet helemaal rond, maar daar komen we binnenkort wel mee, met dat werkplan, wat de status daarvan is. Ten aanzien van de MIP, meerjaren investeringsplan, die beeldvorming, de heer Van Santen. Die willen wij wel gaan doen, maar die is pas effectief daar waar we het ook over de begroting gaan hebben. Dus dan komt alles tegelijkertijd, ook als een beeldvormende avond. Dat past beter in de P&C-cyclus, om het dan te doen. Er wordt aan gewerkt op dit moment, dan gaan we het ook in de beeldvormende avond doen. We zullen dat met de griffie en met u afstemmen voor september, dus het gaat gebeuren. Maar het is terecht, dat je daar wat meer zicht, grip en gevoel bij wil krijgen. Wij onderkennen dat zeker, daar gaan we aan werken.

Wethouder Cnossen: Ik heb 2 onderwerpen, Huis van de Samenleving en het cultuurhuis, waar vragen over gesteld zijn. Ik begin met het Huis van de Samenleving. We kunnen dat eigenlijk over heel veel portefeuilles verdelen, het is een stukje vastgoed van wethouder Fortuyn, personeel, veiligheid, daar gaat wethouder Hoek over, ik pak hem maar even vanuit dienstverlening, dan neem ik die onderwerpen er uiteraard bij. Twee jaar geleden, in 2021 is geraamd, is een projectbegroting opgesteld. Als we andere ontwikkelingen zien in de gemeente, dan zijn na die 2 jaar overal de kosten buitenproportioneel gestegen, ik weet het niet, maar heel hard gestegen. Ik schrok ook, kan ik u wel zeggen, van € 150.000 erbij, die 30%, dat is wel heel veel. Eens, meneer Van Santen. Wat wij niet kunnen doen is nu niets doen in die hal. De heer Van Santen: Niets doen is natuurlijk het andere uiterste, maar ik zou verwachten, zeker in deze financieel moeilijke tijden, dat er op zijn minst eens gekeken wordt naar de omvang van wat er gedaan wordt. Dat is ook een manier om iets minder geld uit te geven. Als het allemaal zo urgent is, de veiligheid, waarom duurt het dan zo

lang? Dan begin ik te denken: is het dan wel zo urgent? Als het niet zo urgent is, kan je ook wel een tandje minder. Wethouder Crossen: Ik hoor de heer Van Santen zijn woorden herhalen, ik was nog niet uitgesproken, dus ik kom daar uiteraard op. Ik begon ermee, dat we dit 2 jaar geleden begroot hebben. In de tussentijd is er wel het e.e.a. gebeurd, meneer Van Santen, er was een coronatoestand tussendoor. Heel veel personeelsleden hebben aan andere dingen moeten werken, dus daarom is dit inderdaad even stil blijven liggen. Urgent, veiligheid, laten we het daar met elkaar over eens zijn, dat die urgentie er weldegelijk is. Niet alleen de veiligheid, ook arbo-technisch. In die 2 jaar, dat is altijd het probleem als je dingen even laat liggen, zie je dat ook eisen en zaken weer aangescherpt worden, dus vandaar dat ook dit wat duurder uitvalt. Kunnen we daarop bezuinigen? Daar heb ik het zeker met wethouder Fortuyn over gehad. Daar gaan we naar kijken, maar op dit moment is dit de prijs die de markt heeft aangegeven, wat dit gaat kosten. Uiteraard gaan we hier kijken, het gaat in elk geval niet meer kosten, maar of er luxe dingen zijn waar je op kunt bezuinigen, daar heb ik al naar gevraagd, maar kom ik op dit moment niet zo ver mee, omdat er echt flinke veranderingen in de hal moeten gebeuren. Dus het college heeft dit toch op deze manier aan u voor willen stellen. De heer Van Santen: Fijn, dat u er nog een keer naar gaat kijken. Ik zou voorzichtig zijn met uitspraken, dat het niet meer gaat kosten, die hoorden we 2 jaar geleden ook. Wethouder Crossen: We hebben net met elkaar gewisseld dat de veiligheidsurgentie wat het college betreft heel hoog is. We zien wat er gebeurt om ons heen, wat er op gemeentehuizen gebeurt, dus dat wij zorg hebben voor de veiligheid van het personeel betekent dat het nu snel doorgezet gaat worden. Dat we het hier in de zomernota opvoeren, betekent dat we ook direct verder kunnen dit jaar om hiermee verder te gaan. Daar zit de urgentie in. Ik vind wel, als je de raad nog een keer om budget vraagt, dat het ook een keer afgelopen moet zijn. Dan is het inderdaad bezuinigen, want dat is ook mijn boodschap bij het cultuurhuis geweest: ga één keer naar de raad en daarna nooit meer. Voor het cultuurhuis heeft uw raad zelf het besluit genomen, in het raadsvoorstel staat het BR nummer er gewoon netjes bij, dat dit voordeel in de reserve aanloopfase cultuurhuis gestort mag worden. Dus dat heeft uw raad besloten. Dan zal uw vraag zijn: kan je dat terugdraaien? Op dit moment voeren we de kaders van de raad uit. Dat was het.

Wethouder Hoek: Er waren nog vragen van de PvdA over de stand van zaken bij de GRJR. Dat heeft 2 kanten, een financiële kant maar ook een inhoudelijke kant. Laat ik met de inhoudelijke kant beginnen. Op zich worden daar heel goede stappen gemaakt. We hebben net een nieuwe inkoopronde gehad, per 1 januari zijn er nieuwe aanbieders op lokaal, regionaal en landelijk gebied. Het pallet is ook enigszins verkleind om het niet heel erg breed te maken. Wat we ook zien, de caseload bij de jeugdbescherming is teruggebracht van 12 naar 8. Dat zorgt ervoor dat we betere zorg kunnen bieden, meer tijd hebben voor de gemiddelde jongere. Dat is een mooi gegeven. De insteek wordt gemaakt van bedden naar stoelen, omdat we er achter zijn dat jongeren in een driemilieuvoorziening neerzetten niet het gewenste resultaat genereert, jongeren worden daar over het algemeen niet beter van. We hebben de POH'ers ingezet, de praktijkondersteuners bij huisartsen en de JOS'ers, de jeugdconsulent op scholen. Dat genereert verbetering. En we gaan meer werken met een groepsaanbod in plaats van individueel. Daarvan zie je ook gunstige resultaten. Dus inhoudelijk heb ik het gevoel, dat het langzamerhand de goede kant op gaat met onze jongeren, maar er zit wel een prijskaartje aan en dat is waarschijnlijk waar u op doelt. Dat prijskaartje. De heer Azzouzi: Het prijskaartje bedoel ik niet. Ik bedoel de aantallen. Hebben wij wel een echte oorzaak waarom die aantallen zo hard stijgen. Wethouder Hoek: Nee, dat klopt. Zoals u heeft kunnen lezen is er een grote groei in de intensieve ambulante jeugdzorg. Die is gestegen van januari 2022 van 305 naar 479. Dat is echt een substantiële toename. Uiteraard zijn we op zoek gegaan naar de oorzaken. Die liggen waarschijnlijk in het feit dat we een coronaperiode achter de rug hebben gehad en dat de dynamiek in de thuissituatie soms echt wel wat spanningen heeft opgeroepen en er nu voor zorgt dat jongeren in de problemen komen. Daar wordt nu uiteraard op geacteerd, daar hebben we ook extra geld voor gegenereerd, om die wachtlijst enigszins weg te

werken. We worden gedeeltelijk gecompenseerd door het rijk daarin, maar het betekent wel dat het een redelijke uitdaging is. Met het geld hebben we ook geprobeerd de wachtlijsten naar beneden te brengen. Je ziet nu dat het heel voorzichtig, heel voorzichtig, resultaat gaat bieden. Financieel technisch gezien houden we ook echt de hand aan de knop. We sturen meer op data en de controlers hier in huis kijken maandelijks mee van: hoe ontwikkelt het e.e.a. zich? Ik vind de inhoud op zich belangrijker, maar uiteraard kan je pas vorm aan de inhoud geven op het moment dat je het ook kan betalen. Daar is wel een verband tussen die 2. Dus voorzichtig gaat het de goede kant op. Je ziet nu ook enigszins dat de toename stagneert. Wellicht dat dat te maken heeft, dat de hulp die er geboden is ook inderdaad zijn revenu laat zien, dus daar zijn we natuurlijk bijzonder blij mee. Daarnaast hebben we de hervormingsagenda, de landelijke inspanning die we met zijn allen moeten gaan plegen om dit landelijke probleem te gaan tackelen, daar wordt u eerdaags over bijgepraat middels een beeldvorming, dus dan gaan we u helemaal bijpraten. De POH'ers van de heer Van den Beukel, zeer belangrijk, ik ben het helemaal met u eens. We plegen echt een ultieme inspanning om het aantal op te hogen. Wethouder Cnossen fluisterde me net in het oor, dat we er weer één hadden. Kan je nagaan, er komt er 1 bij en daar zijn we heel gelukkig mee. We merken wel, dat deze POH 60% van de problemen zelf oplossen en dat moet aan het eind van de streep voor de jongeren iets op gaan leveren, zodat ze niet onverantwoord in een heel zwaar circuit terecht komen, maar dat we aan de voordeur in het kader van preventie nog een heleboel kunnen tackelen en herstellen. Dat verdient altijd de voorkeur. Dus ja, het heeft zeker onze aandacht.

De voorzitter: Is er behoefte aan een tweede termijn? Nee, niemand. Dan ga ik concluderen dat het een hamerstuk voor de raad wordt.

10. Rondvraag en sluiting

De voorzitter, om 21.15 uur: Hartelijk dank voor uw goede en bondige inbreng van vanavond. Dank ook voor de inzet en de voorbereidingen van commissieleden, collegeleden en ambtenaren, voor het goed verlopen van deze avond. De meesten zien we morgenavond in deze zaal weer terug. Ik sluit de bijeenkomst.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.